

КРЫЖАЎЗВЫШЭНЬНЕ

Экуменічна сутрэча беларускіх грэка-католікаў з нямецкімі лютаранамі і рымскімі католікамі

З 1 па 4 жніўня Берасцейская грэка-католіцкая парафія святых братоў апосталаў Пятра і Андрэя прымала рознаканфесійную групу — 12 пілігримаў з Нямеччыны, а таксама з Польшчы, якія прыехалі ў Беларусь, каб памаліца на магілах ахвяраў II Сусветнай вайны і глыбей пазнаць жыццё Каталіцкай Царквы візантыйскага абраду.

Група нямецкіх пілігримаў складалася з католікаў і лютаранаў, якія імкнуцца да хрысьціянскай еднасці. У сябе на радзіме яны прадстаўляюць зъмешаную каталіцка-лютарансскую супольнасць, якая мае свой цэнтр у невялікім гарадку Бэбра. Там гэтая супольнасць мае невялікую ферму, якая забяспечвае матэрыяльнае існаванье манаскай грамады і ўсёй супольнасці. На працыгру апошніх 20 гадоў прадстаўнікі гэтай лютаранска-каталіцкай супольнасці займаліся выяўленнем і ўшанаваннем крыжамі месцаў, дзе пахаваныя ахвяры фашистыкага рэжыму.

Перад прыездам у Берасцце нямецкія вернікі разам з манашкамі з Кангрэгациі Малых Сёстраў Ісуса, якія працуяць ва ўніяцкай парафіі ў Кастамлотах, зьдзесьнілі пілігрымку на тэрыторыі Польшчы па прыбужскіх мясцінах былога Холмскай уніяцкай епархіі, дзе маліліся на месцах ахвяраў вайны, у рымска-каталіцкіх і ўніяцкіх храмах. Менавіта дзякуючы пасярэдніцтву малых сёстраў Ісуса з Кастамлотаў і ўдалося наладзіць у Берасці гэтая экуменічнае спаканьне.

18-25 чэрвеня 2000 году ў Рыме прайшоў 47-ы Сусветны Еўхарыстычны Кангрэс, у якім браў ўдзел і прадстаўнікі Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы — Апостальскі візітатор для грэка-католікаў Беларусі архімандрит а. Сяргей Гаек і Дэкан БГКЦ а. Віктар Данілаў, параф Гарадзенскай парафіі Зияўлення Маці Божай у Фаціме. Падчас Кангрэсу (22 чэрвеня) яны мелі аўдыенцыю ў Святога Айца Яна Паўла II, а таксама ўдзельнічалі ў сьв. Літургіі разам з Рымскім Архірэем, якая адпраўлялася ў ягонай прыватнай капліцы.

У этым нумары пропануем вашай увазе матэрыял а. Віктара Данілава, які дзеліцца сваімі развеяжаньямі і ўражаньнямі пасля Кангрэсу (сл. с. 3). ↪

Візітатара «ad nutum Sanctae Sedis» для грэка-католікаў Беларусі

НА ПАЧАТАК НОВАГА ЦАРКОУНАГА ГОДУ, 1 ВЕРАСЬНЯ 2000 ГОДУ

Вялебныя Айцы,
любыя ў Госпадзе Браты і Сёстры,
дарагія Сябры!

1 Калі з Божай дапамогаю сёняня, 1 верасьня, уваходзім у новы царкоўны год, мы маем за сабой шмат месяцаў Юблейнага Году, у якім мы пазналі шчодрыя ласкі Божыя.

Большасць наших парафіяў ужо адзначыла святы сваіх патронаў, мы мелі магчымасць браць удзел у юблейных пілігрымках, з якіх найважнейшай была традыцыйная пілігрымка з Віцебска ў Палацак у ліпені, прысьвеченая памяці Палацкіх мучанікаў.

Нашая Беларуская Грэка-Каталіцкая Царква далучылася таксама да съяткавання Юблейнага Году ў рамках Паўсюднае Царквы.

Канкрэтным увасабленнем гэтага быў удзел дэкана нашай Царквы Вялебнага айца протапрасьвітара Віктара Данілава ў Міжнародным Еўхарыстычным Кангрэсе ў Рыме (18-25 чэрвеня) і ягоная сустрэча са Святым Айцом Янам Паўлам II, затым мой удзел у сімпозіуме епархаў Усходніх Каталіцкіх Цэрквеў краінаў Усходняе Еўропы ў Ерусаліме 1-11 ліпеня, а таксама ўдзел прадстаўнікоў моладзі БГКЦ у Сусветным Дні Моладзі ў Рыме 15-20 жніўня 2000 году.

Гэтыя міжнародныя падзеі прынеслы шчодрае духоўнае багацце, якое яшчэ вымагае асэнсавання. Асабліва XV Сусветны Дзень Моладзі ў Рыме дазволіў нашай моладзі зьведаць радасць і гонар з таго факту, што яны хрысьціяне, гонару з таго, што яны — католікі. Як адзначыла міжнародная прэса, «эта былі дні, пазначаныя адкрыццём сяброўскай і вернай прысутнасці Хрыста, народжанага 2000 годоў таму». Гэты Христос разлічвае на новае пакаленне, спадзяеца на маладое пакаленне беларусаў, якія панясуць Добрую Вестку ў Трэцяе Тысячагоддзе.

2 Ва ўзвышаны канцэкт міжнароднага съяткавання Юблію ўпісваеца таксама мая пілігрымка ў Іркуцк ва Усходній Сібіры. Удзел у асьвячэнні рымска-каталіцкага катэдральнага сабору ў Іркуцку 8 верасьня, а затым асьвячэнне капліцы прымірэння, супакою і ўваскрасення (10

верасьня) ёсьць сімвалічнай пілігрымкай да месца ссылкі і мучаніцтва шматлікіх беларусаў, ды асабліва пакутніцкай съмерці ва ўсходнесірскім лагеру Тайшэт беларускіх патрыётаў і душпаstryraў — айца Адама Станкевіча († 4.12.1949) і архімандрита Андрэя Цікоты († 11.02.1952). Съведчаныне іхнія пакутніцкай съмерці застаецца для нас крыніцай моцы на шляху намаганняў для справы духоўнага адраджэння.

3 На пачатку новага царкоўнага года мы маєм некалькі важных гадавінаў.

На 2 верасьня прыпадае 2-я гадавіна съмерці айца Яна Матусевіча, першага пратапрасьвітара нашае Царквы ў Беларусі, які мае вялікія заслугі ў справе адраджэння БГКЦ. Ва ўзмоцненай малітве даручаем ягоную душу Міласэрнаму Богу.

На 2 кастрычніка прыпадаюць 25-ыя ўгодкі съмерці айца Тамаша Падзявы, выдатнага беларускага душпаstryra і рэлігійнага пісьменніка. Ён працаўваў ва Усходнім Каталіцкай Місіі ў Харбіне ў 1935-1948 гадах, арыштаваны кітайскімі камуністамі і перададзены савецкім уладам. Быў вязнem лагероў у Сібіры і Цэнтральнай Азіі да 1955 году. Пасылья вызваленыя з лагероў працаўваў як душпаstryr у Польшчы, а затым у Вялікай Брытаніі ў Беларускай Каталіцкай Місіі як нястомны публіцыст часопіса «Божым шляхам». Ягоная каштоўная філософска-тэалагічная спадчына доўга яшчэ будзе патрабаваць глыбейшага пазнання і засвяення ў Беларусі.

Варта будзе ўспомніць яшчэ 4 кастрычніка 19-ую гадавіну съмерці біскупа Часлава Сіповіча, першага беларускага грэка-каталіцкага біскупа з часу так званага «палацкага сабору». (Сёлета, 4 жніўня, споўнілася 40 гадоў біскупскай хіратоніі ўладыкі Часлава).

Выразна бачым, якую багатую духоўную традыцыю, пазначаную цярпеньнем, мучаніцтвам і герайзмам, мае нашая Царква. Мы пачуваемся маральна абавязанымі перадаць гэтую жывую традыцыю ў новае Тысячагоддзе Хрысьціянства ў Беларусі.

4 Як вядома, праз 2 месяцы, 12 лістапада адбудуцца цэнтральныя ўрачыстасці нашай Беларускай Грэка-Каталіцкай Цар-

квы ў рамках Юблейнага Году. Мы будзем съяткаваць Юблей разам з нашымі братамі рымска-католікамі ў лацінскай катэдры ў горадзе Віцебску. Разам з біскупам Віцебскай дыяцэзіі Ўладыкам Уладзіславам Блінам, сардэчна запрашаем вас усіх на гэтыя Юблейныя ўрачыстасці.

Падчас урачыстасцяў у Віцебску мы, беларускія грэка-католікі, хочам таксама горача падзякаўаць Богу за 10 гадоў, што мінулі пасылья распачатай зноў рэгістрацыі наших парафіяў і звязаныя магчымасці для публічнага дзеяння гістарычнай і традыцыйнай Царквы Беларусі — Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы. Таму гэтыя ўрачыстасці набываюць для нас асаблівае значэнне.

У горадзе, які адзначаны мучаніцтвам нашага агульнага Патрона — св. Язафата,— прагнем яшчэ раз услухацца ў прысьвячэнні Юблейнага Году і прыняць заклік да навяртання, духоўнай адновы і руплівага абвяшчэння Евангельля прымірэння і супакою.

З асаблівай увагай мы прымаем слова, якія Першаерарх Паўсюднае Царквы — Святы Айцец Ян Павел II — накіраваў да юблейных пілігрымаў у Рым некалькі дзён таму (30.08.2000 году): «Навярніцеся — па-грэцку «metanoite», значыць зрабіце радыкальную перамену вашых намераў ды і ўвайсці ў валадарства справядлівасці, любові і праўды, якое распачынаецца».

Прымем жа гэтыя слова за нашуу праграму беспасярэднія падрыхтоўкі да Цэнтральных урачыстасцяў Юблію ў Віцебску. На працягу наступных 9 тыдняў, з 10 верасьня да 5 лістапада гэтага года, пласобныя парафіі будуць далучацца да агульнацаркоўнае навэнны, гэта значыць будуць перажываць дзень духоўнай падрыхтоўкі да ўрачыстасці ў Віцебску. Гэта несумненна дазволіць многім нашым пілігрымам больш плённа ўдзельнічаць у съяще сьв. Язафата ў Віцебску ў дзень 12 лістапада.

Ад шчырага сэрца ўсіх вас бласлаўляю і чакаю ў Віцебску.

Рым-Менск-Віцебск,
1 верасьня 2000 году
+ архім. Сяргей Геев
Архімандрит Сяргей (ГАЕК), візітатор

17 чэрвяна 2000 году мы, прадстаўнікі БГКЦ, прылягнулі ў Рым, у «вечны горад» — Апостальскую Сталіцу Каталіцкай Царквы. 18 чэрвяна тут пачынаў сваю працу 47-ы Еўхарыстычны Кангрэс. Першы такі Кангрэс адбыўся яшчэ ў 1891 годзе ў г.Ліль (Францыя), а апошні быў арганізаваны ў 1997 годзе ў г.Вроцлаў (Польша).

Асаблівасць 47-га Еўхарыстычнага Кангрэсу ў тым, што ён прыпадае на Юбілейны 2000 год існавання хрысьціянства. Тэма сёлетняга Кангрэсу была такой: «Ісус Хрыстос — адзіны Збаўца сьвету».

Мы ведаєм, што ў справе збуйлення чалавецтва немагчыма пераацяньць значэнне Боскай Еўхарыстыі (Прычастья), пра якую Хрыстос сказаў: «Я — хлеб жыцця. Хто прыходзіць да мяне, ня будзе чуць голаду, і хто верыць у мяне, ніколі смагнуць ня будзе» (Ян 6, 35). І далей Хрыстос тлумачыць: «Бо цела Маё сапрауды ёсьць ежа, і кроў Мая сапрауды ёсьць пітво. Хто ёсьць цела Маё ды п'е кроў Маю, ува Мене праўбывае, а Я — ў ім» (Ян 6, 55-56). Гэта значыць, Боская Еўхарыстыя — гэта такая ежа для душы, праз якую Бог-Слова ўсяляеца ў нас, жыве ў нас і падтрымлівае нас.

Але Боская Еўхарыстыя ня толькі яднае нас з Богам, зъяўляеца нашай духоўнай ежай, яна мае яшчэ і місіянерскае значэнне. Як кажа пра гэта апостол Павел, «колькі разоў будзеце ёсьці гэты хлеб і піць гэты келіх, будзеце абвяшчаць съмерць Господа, пакуль ня прыйдзе» (1 Кар 11, 26). Боская Еўхарыстыя будзе Цела Царквы, далучае да яе ўсё новых людзей.

Еўхарыстычны Кангрэс праходзіў з 18 па 25 чэрвяня і суправаджваўся чытаньнем Святога Пісма, казаньнямі найлепшых прапаведнікаў Царквы, ушанаваннем Боскай Еўхарыстыі і яе перажываннем падчас прычастья ёю. Вось такі быў унутраны сэнс Міжнароднага Еўхарыстычнага Кангрэсу.

На Кангрэс сабраліся дэлегаты з многіх краінаў сьвету. У кожным набажэнстве бралі

Прадстаўнікі БГКЦ на 47-м Сусветным Еўхарыстычным Кангрэсе

ўдзел тысячи сьвецкіх вернікаў, сотні сьвятароў і дзясяткі біскупаў, прадстаўнікі мноства рэлігійных брацтваў.

Разам з усімі мы бралі ўдзел ва ўрачыстым адкрыцці 47-га Міжнароднага Еўхарыстычнага Кангрэсу на плошчы сьв. Пятра, якая была цалкам запоўнена народам. Адкрыццё

Ватыкан, 22.06.2000. Дэкан БГКЦ протапрасьеiтар Віктар Данілаў і Апостальскі візітатар для грэка-католікаў Беларусі архімандрый Сяргей Гаек на съв. Літургіі ў прыватнай капліцы Рымскага Архірэя Яна Паўла II.

Кангрэсу суправаджалася ўрачыстым выступам Папы Яна Паўла II. Кожны дзень падчас працы Кангрэсу мы ўдзельнічалі ў нейкім набажэнстве.

Асабліва моцнае ўражаньне пакінула набажэнства ў базіліцы съв. Паўла. Гэта адна з найпрыгажэйшых цэрквяў сярод усіх рымскіх храмаў, якая пабудавана на месцы пахаванья апостала Паўла паводле загаду імператара Канстанціна. Пазней храм зрабілі больш умешчальным, а ў 5 стагоддзі ён быў рэстаўраваны і ўпрыгожаны. У 1823 годзе падчас пажару храм быў разбураны, а затым адноўлены па захаваных чарцяжах. Інтэр'ер храму складаеца з 5 нефau, якія адасоблены адзін ад аднаго вялікімі калонамі. Высока па съценах храму — партрэты ўсіх папаў Каталіцкай Царквы.

Ватыкан, 22.06.2000. Дэкан БГКЦ а. Віктар Данілаў і Апостальскі візітатар для грэка-католікаў Беларусі а. Сяргей Гаек у часе адульгенцыі ў Рымскага Архірэя Яна Паўла II.

намі. Найвышэйшыя папы — партрэты ўсіх папаў Каталіцкай Царквы.

Набажэнства ў базіліцы съв. Паўла пачалося 21 чэрвяна а 18-й гадзіне. Яго ўзначаліў кардынал Джозеф Томка — Прэфект Кангрэгациі па евангелізацыі народа. На ўрачыстай літургіі быў прадстаўлены, акрамя лацінскага абряду, і некоторыя ўсходнія абряды Каталіцкай Царквы, у тым ліку малабарскі абряд, носьбіты якога жывуць у Індый. Было таксама шмат прадстаўнікоў з краін Афрыкі і Азіі. Вельмі нязвыклым, нават экзатычным, быў выступ царкоўнага хору з прадстаўнікоў афрыканскіх і азіяцкіх краін. Нязвыклым быў ня толькі зынешні выгляд удзельнікаў гэтага хору, іх адзенне, але і іхня музыка, якая спалучала рэлігійную мелодию з рytмам, што ствараўся падчас съпеву плясканьнем у далоні. У гэтым набажэнстве бралі ўдзел калі 8 тысячай чалавек, у тым ліку калі 60 біскупаў і калі 350 сьвятароў.

На працягу Кангрэсу мne давялося таксама тройчы выступіць у перадачах Радыё Ватыкану, прычым адбылося гэта ў розных рэдакцыях на трох мовах: на беларускай, польскай і расейскай.

Галоўнай падзеi пад час Кангрэсу для нас стала асабістая сустрэча з Папам Янам Паўлам II у першай палове дня 22 чэрвяна ў ягонай прыватнай капліцы. Мы ня толькі разам бралі ўдзел у съв. Літургіі, але і прычастьціліся пад выглядам віна з аднае чашы з Папам. Пасыля літургіі адбылася нашая сустрэча са Святым Айцом, падчас якой мы перадалі сардечнае прывітаньне ад беларускіх грэка-католікаў і нашу ўдзячнасць яму за ягонае служэнне Каталіцкай Царкве і ўсюму чалавецтву. У знак удзячнасці мы перадалі яму невялікі падарунак — ікону Збаўцы і беларускі кампакт-диск «Псалтыр» (вершины Рыгора Барадуліна, напісаныя на пасланы, у выкананьні барда Алексі Камоцкага). У адказ мы

атрымалі на памяць альбом марак пошты Ватыкану і на разьвітанье сфатографаваліся разам з Папам Янам Паўлам II.

Аднак самае запамінальнае ад гэтага Еўхарыстычнага Кангрэсу — каталіцкі ўніверсалізм, салідарнасць католікаў усіх краін съвету. У адрозненінне ад міжнацыянальнай варожасці, якая мае месца на постсовецкай прасторы, там, у Рыме, прадстаўнікі гэтых самых народаў, але съвядомыя, практикуючыя католікі, праяўлялі адзін да аднаго шчырыя сардечныя адносіны, такія, нібы яны члены адной сям'і. Але ж так і павінна быць паміж намі, пра што гаворыць і Святае Пісмо: «Няма ўжо Юдэя або язычнік, ... але ўсе вы сталіся адно ў Хрысьце Ісусе» (Гал 3, 28), «ужо няма Грэка і Юдэя, ... варвара, Скіфа, ... але ўсё і ва ўсім Хрыстос (Кал 3, 11).

Дэкан БГКЦ
протапрасьеiтар Віктар Данілаў

Наш летапіс

***

24-31 жніўня 2000 году ва ўніяцкай парафіі ў Кастамлотах (Польшча) адбыліся рэкалеццы і тэалагічны курс для семінарыстаў і парафіяльных лідараў БГКЦ. На працягу першых трох дзён адбываліся выклады, якія праводзілі айцы-марыяне. Падчас іх быў зроблены асаблівы акцэнт на неабходнасці слухаць Слова Божае. Для гэтага былі пранаваны канкрэтныя методыкі працы с Святым Пісъмом.

У нядзелю, 27 жніўня, падчас Боскай Літургіі ў царкве сьв. Мікіты адбыліся аблачыны (блаславеніе на нашынне падрасыніка) семінарыстаў Аляксандра Трафіменкі і Андрэя Крата. А ў свята Адсіячэння галавы сьв. Яна Хрысціцеля, 29 жніўня, адбылося паставлен'не ў съвечканосца і чыталыніка-съпевака семінариста Андрэя Латыша.

А ў панядзелак 28 жніўня ўдзельнікі рэкалеццяў зьдзейснілі пілігрымку да былой сапегаўскай рэзідэнцыі Кодэн. Съпевам Акафісту ўшанавалі пілігрымы Багародзіцу ў санктуарыюме Маці Божай перад яе цудатворнай Кодэнскай іконай. Таксама яны памаліліся аб съвтарскіх пакліканнях у былой уніяцкай царкве Святога Духа.

Наступныя некалькі дзён у Кастамлотах былі прысьвечаны тэалагічным, культуралагічным і псіхалагічным выкладам. Асаблівая ўвага была звернута на псіхалогію асобы, проблемы інкультурацыі і дзеянісць сектаў. □

***

2 верасьня споўнілася 2 гады з дня смерці Дэакана адноўленай у 1990 годзе Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы протапрасвітара айца Яна Матусевіча. З гэтай нагоды 3 верасьня вернікі БГКЦ сабраліся на Кальварыйскіх могілках у Менску, дзе пахаваны айцец Ян, каб ушанаваць памяць гэтага адданага спрабе Уніі съвтара і шчырага патрыёта Бацькаўшчыны. На могілках адбылася памінальная паніхіда, якую правёў папах менскай парафіі сьв. Язэпа, наступнік а. Яна Матусевіча на гэтай пасадзе, айцец Андрэй Абламейка.

У той самы дзень айцец Андрэй Абламейка адслужыў на Паўночных могілках у Менску яшчэ адну памінальную службу. 3 верасьня споўнілася 10 гадоў, як памёр вядомы беларускі дзеяч Міхал Дубянецкі. Ён быў адным з тых, хто актыўна падтрымліваў і ўсяляк садзейнічаў адноўленню Грэка-Каталіцкай Царквы ў Беларусі.

Вечная ім памяць! □

Грэка-католікі Польшчы съвяткуюць Юбілейны Год

У Перамышлі і Яраславе 20 жніўня закончыліся трохдзённыя ўрачыстасці Вялікага Юбілею 2000 Году ў Грэка-Каталіцкай Царкве Польшчы. На іх прыехалі вернікі з усёй Польшчы і Украіны, якія бралі ўдзел у шматлікіх набажэнствах і чуваньнях. У іх была таксама ўнікальная магчымасць паслухаваць некалькі канцэртаў альбо агледзець выставы абразоў, вышываных на палатне.

Галоўныя съвяткаванні Юбілею-2000 адбыліся ў Перамышльскай архікатэдре (мітраполічным саборы) сьв. Яна Хрысціцеля, а таксама ў Яраславе, дзе знаходзіцца марынін санктуарыюм з цудатворнай іконай Маці Божай «Брама міласэрнасці». Найважнейшым элементам юбілейных съвяткаванняў была архірэйская Боская Літургія, якую адпраўляў мітраполіт Ян Мартыняк разам з большым 30 біскупамі абодвух абрадуў з Польшчы, Украіны і Францыі. Прысутнічай таксама Прымас Польшчы кардынал Юзаф Глемп і Апостальскі нунций у Польшчы архібіскуп Юзаф Кавалыньк.

У прыгожай перамышльскай катэдры, якую Папа Ян Павел II прерадаў грэка-католікам у 1991 годзе, вернікі сабраліся яшчэ за гадзіну перад пачаткам урачыстасці і съяўлявалі ролігійныя песьні. Юбілейная літургія адпраўлялася па-украінску, а съпевы былі таксама і на царкоўнаславянскай мове.

Прыывітальная слова да вернікаў накіраваў Святы Айцец Ян Павел II. «Дзякую Богу за дар ахвяры крыві, якую браты і сёстры грэка-католікі прынеслы за веру», — напісаў Ян Павел II, маючи на узвесі перасъедаваны, які ў мінулым моніа закранулі гатую Царкву. Рымскі Архірэй блаславіў таксама вернікаў Грэка-Каталіцкай Царквы на Трэцяе Тысячагоддзе, што надыхаўся. Ліст Рымскага Архірэя прачытаў Апостальскі нунций у Польшчы архібіскуп Ю.Кавалыньк.

Грэка-Каталіцкая Царква Польшчы грунтуюна рыхтавалася да Юбілею — адзначаў грэка-каталіцкі архібіскуп Ян Мартыняк, мітраполіт Перамышльска-Варшаўскі, які ўзнічальваў урачыстасці набажэнства. У 1999 і 2000 гг. па ўсіх грэка-каталіцкіх парафіях былі нападжаны рэкалеццы, якія рыхтавалі вернікаў да ўходу ў Трэцяе тысячагоддзе. Евангелізацыя зікраўнала школы і нават турмы. Уладыка таксама ўзгадаў, што з таго часу, калі ў 1989 годзе Грэка-Каталіцкая Царква зрабыла ў Польшчы свае права для легальнай дзеянісці, вернікі адбудавалі або збудавалі 30 съвятыняў. Юбілейным дарам стаць съвятыні ў Альштыне і Маронгу, якія будуть асьвячаны ўвесені.

Сёняння Грэка-Каталіцкай Царкве ў Польшчы нішто не пагражае — існуючы адвінедныя запісы ў канстытуції Польшчы і ў канкардаце, якія гарантуюць свабоду веравызнання і культуры.

«Мы не байміся празелітызму. Лічым, што кожная супольнасць і кожны абраду у Паўсюдной Царкве заслугоўвае на павагу і падтрымку», — сказаў у інтар'ю KA/архібіскуп Ю.Кавалыньк.

Маладыя сербы ня могуць прызнацца, што былі ў Рыме

Маладыя людзі з Сербіі, якія бралі ўдзел у XV Сусьеветным Дні Моладзі, па вяртаньні дадому не прызнаюцца, што былі ў Рыме. За гэта ім пагражае перасльпед з боку ўладаў, сербскіх пілігрымаў могуць выключыцца з вучэльніяў і нават арыштаваць. Пра гэта паведаміў Ватыканскаму Рады ё малады пілігрим з Белграду, які пажадаў захаваць анімінасць.

Ён браў удзел і ў XII Сусьеветным Дні Моладзі ў Парыжы. Тады таксама ня мог сказаць пад пагрозаю разпрэсіяў, дзе быў на самай справе. Прычынаю гэтага, лічыць малады чалавек, звяўляецца той факт, што католікі ў Сербіі чужой нацыянальнасці — харваты, венгры, славакі ці албанцы. «Нас лічаць шліёнамі Папы і Захаду. Рэжым падтрымлівае думку, што з наше віны дайшло да вайны з Харватыяй, Босьніяй і Косавам».

Архіепіскап Уладзівастоцкі і Прыморскі Венъямін заклікаў РПЦ пакінуць усе экуменічныя арганізацыі

«Я лічыў і лічу экуменізм ерасью і лічу, што Руская праваслаўная Царква павінна не абмякоўвацца паўмерамі, а канчатковая пакінуць усе экуменічныя арганізацыі», — заяўві архіепіскап Уладзівастоцкі і Прыморскі Венъямін (Пушкар) у інтар'ю інтарэнтаскому сайту «Праваславие 2000».

Архіепіскап Венъямін пачынердзіў, што ён быў адзінкім удзельнікам праведзенага ў сярэдзіне жніўня ў Маскве Юбілейнага Архірэйскага Сабору РПЦ, які галасаваў супраць прыняцця Канцэпцыі па пытаннях стаўлення РПЦ да іншых канфесіяў. Сваю пазіцыю ён патлумачыў так: «Я перакананы, што мы павінны абвяшчаць Праваслаўе сучаснаму свету, што магчымы сумесныя дзеяньні з іншаслаўнімі з грамадзянскай і сацыяльнай сферы. Аднак удзел у экуменічных арганізацыях звяўляецца безварунковы шкодны для Рускай Праваслаўнай Царквы». Праваслаўны ўладыка лічыць «пераадоленне экуменізму» прыярытэтнай задачай сучаснага царкоўнага жыцця, бо «шмат якія з раней актуальных унутрыцаркоўных пытанняў пасыплюхаў вырашаны».

Як съцвярджае архіепіскап Венъямін, з дакументамі, што абмяркоўваліся на Архірэйскім Саборы, «ягоныя ўдзельнікі азнаёміліся толькі па прыбыцці ў Маскву. Яны не былі нам разасланыя загадзя. Калі бы была магчымасць пазнаёміцца з імі раней, дык, верагодна, лёс дакументу пра стаўленне да іншых канфесіяў быў бы зусім іншы».

Кіраўнік Уладзівастоцкай епархіі РПЦ «вельмі негатыўна» ацаніў палітыку Канстанцінопальскага Патрыярха Варфаламея ў адносінах да кананічных тэрыторый РПЦ. «Усяленскі Патрыярх, удзел якога ў экуменізме даўно ўжо пераўзышоў меру праваслаўнага разумення, — адзначаў архіепіскап Венъямін, — праводзіц палітыку, якая фактычна скіраваная на разбурэнне Рускай Праваслаўнай Царквы».

Міжнародны Кангрэс Хрысьціянскай культуры

15-17 верасня ў польскім горадзе Люблін адбудзеца Міжнародны Кангрэс Хрысьціянскай Культуры «Sacrum i Kultura»: Хрысьціянская карані будучыні». Ён станецца найбольш значнай культурнай падзеяй гэтага Юбілейнага Году ў Цэнтральнай і Усходній Еўропе. На яго прыедуць найзнакоўшыя людзі науки і культуры з усёй Еўропы: кардынал Поль Пупар, Лешак Калакоўскі, Алан Бэзансон, Ексы Клачоўскі, Анджэй Вайда, Рышард Капусьцінскі, Сяргей Аверынчук, кардынал Міласлав Влк і інш. Як пайнфармаваў кіраўнік аргкамітэту Кангрэсу кс. прафесар Рышард Рубінкевіч, яго ўдзельнікі будуць спрабаваць падвесы і вынікі пазначанага таталітарызмамі XX стагоддзя, намаляваць будучыя перспективы культуры. Тэмай выкладау і дыскусіяў будзе таксама стаўленне хрысьціянства да прыродазнаўчых наукаў, а таксама выклікі, якія ставяцца для хрысьціянской культуры палітыка, мас-медыя і родная культура ў перыяд глабалізацыі.

Апрача выкладаў і дыскусіяў па культуры, праграма прадугледжвае шмат культурных падзеяў: адбудуцца арганічныя канцэрты, розныя выставы і прагляд фільму Кшыштофа Занусі «Жыцьцё як съмарэльная хвароба», якая пераносіцца целам».

16 верасня архібіскуп Юзаф Жычынскі разам з прадстаўніком юдаізму возыме ўдзел у хэлініку «Адна зямля, дзіве съвятыні». Падчас гэтага падзея яны выкаапаюць зямлю з-пад каталіцкай катэдры і бывой сінагогі, а затым у гэтай зямлі будзе пасаджана вінаградная лаза.

Арганізатары плануюць таксама яшчэ адну цікавую акцыю — «дыскусію двух амбонаў». Падобныя дыскусіі некалі адбываліся ў люблінскім дамініканскім касцёле паміж каталікамі і ератыкамі. Гэтым разам за традыцыйнымі амбонамі будуць дыскутуваць кс. праф. Юзаф Кудасевіч і Рафал Ціхі як абронцы традыцыі ды кс. Анджэй Лютар і Рафал Вежхаслаўскі як прадстаўнікі выклікаў будучыні.

Ватыкан папярэджвае адносна «неправільнага ўжывання» тэрміну «Цэркви-сёстры»

Ватыканская Кангрэгацыя науки веры выдала дакумент, у якім адзначаецца, што ў апошні час некаторыя католікі неправільна тлумачаць тэрмін «Цэркви-сёстры», і падкрэсліваецца, што толькі Каталіцкая Царква зьяўляецца «маці ўсіх паасобных Цэрквея».

У шэрагу сучасных твораў на тэму экumenізму, гаворыцца ў ватыканскім дакументе, часам робіцца спроба разглядаць Каталіцкую Царкву «на роўных» з іншымі Цэрквамі, што, на думку экспертаў Кангрэгацыі науки веры, відавочна супярэчыць каталіцкай дакtryне.

Гэты дакумент, які мае чатыры старонкі і супрадавае лістом прэфекта Кангрэгацыі кардынала Ёзафа Ратцінгера, быў падпісаны яшчэ 30 чэрвеня і адрэз разасланы чальцам нацыянальных канферэнцый біскупаў, аднак шырокая вядомыя стаў толькі напрыканцы жніўня і выклікаў пэўную сенсацыю сярод агядальнікаў.

Выраз «Цэркви-сёстры», сказана ў дакументе, можа выкарыстоўвацца толькі для апісання стасунку паміж паасобнымі Каталіцкімі Цэрквамі — напрыклад, «Царкою Рыма» — і Цэрквамі некаталіцкімі. Аднак Каталіцкая Царква ў цэлым ніяк не можа разглядацца на ўзоры «Цэркви-сёстры», бо, съзвязджаючы аўтары дакументу, «Адзінай, съвятай, каталіцкай і апостальскай паўсюдной Царкве — не сястра, але маці ўсіх паасобных Цэрквея». «Гаворка ідзе ня праста пра пытанье тэрміналогіі, але пра захаваныне падставовай

ісцьціны каталіцкай веры: веры ў адзінства Царквы Ісуса Хрыста,— гаворыцца далей у дакументе.— З гэтага вынікае, што трэба пазъягяць... выкарыстання фармулёвак тыпу «дзіве нашыя Царквы», бо ў выніку гэтага можа скласціся ўражанне, што існуе больш, чым адна Царква Хрыстова».

Таксама адзначаецца, што тэрмін «Цэркви-сёстры» можа быць аднесены толькі да тых царкоўных супольнасцяў, якія маюць «законны епіскапат і еўхарыстыю», — у прыватнасці, да Праваслаўных Цэрквеяў.

У супрадавальнім лісце кардынала Ратцінгера гаворыцца, што дакумент быў ухвалены 9 чэрвеня Папам Янам Паўлам II, і таму павінен разглядаться ў якасці аўтарытэтнага і абавязковага. У той жа час ён не прызначаны для змяшчэння на ў «Acta Apostolicae Sedis» — афіцыйным зборніку ватыканскіх дакументаў, бо ягоны змест — гэта толькі «удакладненые багаслоўскай тэрміналогіі па дадзеным пытаныні». Праваслаўнае інфармацыйнае агенцтва «Благавест-инфо» у сваім загалоўку пра гэты дакумент паспяшала расцэніць яго як адмову ад экumenічнай «тэорыі-гіпотэзы».

Жанчыны-тэолагі дыскутуюць пра Мацярынства і дыяканат жанчынаў

Пра мацярынства як духоўны досьвед і магчымасць увядзення дыяканату жанчынаў у Каталіцкай Царкве дыскутувалі ўдзельнікі міжнароднай канферэнцыі «Мацярынства як locus theologicus», якая была арганізавана 24-27 жніўня Еўрапейскім Тэалагічным Таварыствам Жанчынаў сумесна з Таварыствам «Візь» («Więź»).

Гэтае сплатканые праходзіла на працягу чатырох дзён у Каталіцкім Універсітэце Любліна (KUL). У ім бралі ўдзел жанчыны-тэолагі розных веравызнанняў з краінай Цэнтральнай і Усходній Еўропы. Галоўны выклад зрабіла д-р Станіслава Грабская, якая сярод іншага съцвердзіла, што бачаньне Царквы як маці не знаходзіцца адлюстраваньня ў душпастырскай працы Каталіцкай Царквы. Яна выказала пажаданыне пра вяртанье да дыяканату жанчынаў, які згадваецца ў Святым Пісьме і супраць якога — як яна съзвязджае — німа тэалагічных засыгрогаў. Іншага пункту гледжання прытым піваўся прысутны на канферэнцыі архібіскуп Юзаф Жычынскі. Люблінскі ардынары сказаў, што супрацоўнікі ватыканскіх Кангрэгацыяў прыйшлі да высновы, што роля згаданых у Новым Запавете дыяканесаў была зусім іншай, чым ролі сёнянняшніх сакраментальных дыяканін.

У дыскусіі на тэму мацярынства бралі ўдзел жанчыны розных станаў, веравызнанняў і нацыянальнасцяў: жонка праваслаўнага съвятара, якая звычайна ў парафіі выконвае ролю «матушкі», пратэстанцкая пастарка з Чэхіі, якая зьяўляецца таксама маладой маці; ад Каталіцкай Царквы былі польская маці, якая кіруе сямейнымі домамі дзяцяці, і манашка. Сумесная выснова, да якой дайшлі дыскутанткі, такая: мацярынства — гэта найперш тварэнне. Акрамя гэтага, мацярынства — гэта досьвед «вернай і далікатнай прысутнасці», які таксама зьяўляецца падставовым досьведам веры.

Наш летапіс

***

Слонімскую грэка-кatalіцкую парафію Святой Тройцы ў сярэдзіне ліпеня наведалі манахі базыльяне са Львова, якія вярталіся на Украіну.

Браты Іван і Язафат распавялі слонімскім вернікам (некаторыя з іх у сёлета таксама ўпершыню змаглі далучыцца да пілігрымкі) пра свае ўражаныні ад гэтай падзеі. Грэка-католікі з Украіны пазнаёміліся са старожытным Слонімам і ягонымі храмамі. Пабывалі і ў славутым Жыровіцкім манастыры, які па-сапраўднаму расквітнеў менавіта пры базыльянах. Тут працаваў сьв. Язафат Кунцэвіч. Пілігримы памаліліся ля цудатворнай іконы Маці Божай.

Манахі ўсыщалі слонімскіх вернікаў прыгожымі украінскімі рэлігійнымі і народнымі съпевамі.

Дарэчы, у пасыльваенны перыяд, калі Грэка-Кatalіцкая Царква знаходзілася ў падпольі, адзін украінскі съвятар-базыльянін на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў час ад часу патаемна прыязджаў у Слонім, дзе адпраўляў набажэнства для мясцовых вернікаў, маліўся ля Жыровіцкага іконы Маці Божай, а зредку нават ездзіў у Віцебск і Полацак, каб ушанаваць памяць съвятога мучаніка Язафата і Полацкіх мучанікаў, забітых царом Пятром. □

***

З верасня ў Берасці пры душпастырскім цэнтры грэка-кatalіцкай парафіі съвятых братоў апосталаў Пятра і Андрэя ўпершыню пачала працу нядзельная школа для дзяцей. Пакуль набрана толькі адна група дзяцей ва ўзросце з 7 да 11 гадоў. Важна адзначыць, што заняткі з дзеткамі мусяць праходзіць абавязковая разам з бацькамі. Ёсьць спадзіваныне, што такім чынам бацькі таксама будуць узмадніць свою веру разам са сваімі дзецьмі.

Праграма навучання разылічана на тры гады. За аснову ўзята праграма, распрацаваная ў Пецярбургскі-Маскоўскім каталіцкім цэнтры катэхізацыі, перакладзеная на беларускую мову і адаптаваная для грэка-кatalікай рэдакцыяй газеты «Царква». Грэка-кatalіцкія парафіі Беларусі могуць замовіць у рэдакцыі «Царквы» адмысловыя навучальныя сшыткі для дзяцей. □

Інфармацыйна падрыхтавана паводле паведамлення КАІ, «Благавест-инфо» і іншых прэсавых крыніц.

Алена Грынкевич, настаўніца з Берасьця

1 Гэта незвычайнайны ўражаны! Найперш мяне ўразіў сам Рым. Была страшэнная гарачыня, і здавалася, што тут, у Рыме, час спыніўся, усё замерла. Адчуваеш, што для Бога няма часу. Мне здавалася, што я трапіла ў іншы съвет, дзе прысутнічае адно Бог. Моцна ўразіла магутнасць і еднасць Каталіцкай Царквы. У Рыме сабраліся калі 2 мільёну маладых вернікаў. Былі католікі самых розных абрадаў і нацыянальнасцяў, з розных краін, нават з такіх краін, як Палестына, дзе, я думала, сёння адны мусульмане, ці з Індый. Усе яны — у сваім трацыйным адзеніні.

Мне запомніліся мае асабістыя сустрэчы з вернікамі розных нацыянальнасцяў. Мойны бар'ер — гэта, вядома, была перашкода для нас, але ў Рыме і яна часта зынікала. Напэўна, Бог дапамагаў нам разумець адзін аднаго. На другі дзень, калі мы шукалі катакомбы і храм сцв. Себасцяна, да нашай групы беларускіх грэка-католікаў «прыбыўся» малады немец, які згубіў сваю групу. Я вельмі слаба валодало ангельскай мовай, німецкай ня ведаю, а гэты 17-гадовы немец гаварыў па-ангельску яшчэ горш. Але ўсё роўна мы неяк паразумеліся: Сымон распавёў нам пра сябе, пра сваю групу, а я здолела патлумачыць яму, што мы грэка-католікі, што я з Берасьця, з Беларусі. Мы тады так і не змаглі знайсці царквы і катакомбай ды зайшлі ў сквер, каб

Беларуская моладзь на XV Сусветным Дні Моладзі ў Рыме

Пасля таго, як беларуская грэка-каталіцкая моладзь вярнулася з пілігрымкі ў Рым, дзе адбыўся XV Сусветны Дзень Моладзі, мы напрасілі некаторых удзельнікаў, якія былі ў розных групах, расказаць пра свае ўражаныні і адказаць на два пытаныні:

1. Якія найбольш яркія ўражаныні засталіся ў вас пасля пілігрымкі ў Рым на Сусветны Дзень Моладзі?
2. Як выглядалі маладыя беларускія грэка-католікі сярод іншых маладых хрысьціянаў съвету?

Андрэй САЛАДОУНІКАЎ, супрацоўнік музея з Гомеля

1 Невялікая група беларускіх грэка-католікаў, з якой я трапіў у Рым, складалася выключна з хлопцаў, якія былі з розных куткоў Беларусі — з Гомеля, Горадні, Маладэчна, Менску і з м. Дамачава пад Берасьцем. Нашая пілігрымка ў Рым на Сусветны Дзень Моладзі стала магчымай дзякуючы супрацоўніцтву з французамі. У Францыі мы прыяндніліся да маладых католікаў з гораду Рэймс. Тут мы рыхтаваліся да пілігрымкі. Перад самым выездам з Рэймсу мы браўлі ўдзел у маладзёжай літургіі з вясёлымі съпевамі, падобнымі да съпеваў Тэзэ. Узначальваў яе біскуп. У нас атрымалася даволі вялікая група — пяць аўтобусаў на чале з біскупам. Біскуп, дарэчы, быў вельмі цікавы, прости і адкрыты чалавек. У Рыме ён хадзіў увесць час у чырвонай бейсболкы з трубкай у зубах і з усімі жартаваў. Неяк я аднойчы пабачыў яго, калі ён гаварыў са сцянатаром. Я хацеў ціхеняка прайсці міма, каб не перашкаджаць, але сцянатар сказаў біскупу, што я з Беларусі, дык біскуп, працягніў мне руку, вельмі цёпла павітаўся са мною. Такіх адкрытых і простих адносінай з боку высокага царкоўнага кіраўніцтва я ў Беларусі, асабліва ў праваслаўі, ня бачыў.

На Сусветны Дзень Моладзі з намі паехалі таксама інваліды, і мне было цікава назіраць за адносінамі маладых французаў да гэтых людзей. Сярод інвалідаў былі маладыя людзі з хваробай Даўна, былі нерухомыя, якіх везлы на інвалідных калясках, і мяне вельмі ўразілі тыя цёплыя адносіны паміж здаровыми маладымі людзьмі і хворымі. У іх бачылі найперш асобаў і адпаведна ставіліся да іх: з павагай, клопатам, давалі ім магчымасць вы-

казацца, перадавалі мікрофон, каб быў пачуты і іхні голас. Яны разам разважалі, дыскутувалі, разам жартавалі, словам, было бачна, што гэта — адна сям'я! Маладым вернікам з фізічнымі недахопамі увесць час давалі магчымасць адчуць сябе самым нармальным і пайна-вартасным чалавекам, і я нават у пэўным сэнсе зайдэрсціў ім, калі бачыў іхніе адносіны. Я думаю, што ў Францыі, у рэабілітацыйных установах, дзе гэтыя маладыя людзі знаходзяцца ўвесць час, да іх таксама добра ставяцца, але ў пілігрымцы, дзе маладыя вернікі былі ўсе разам, дзе вера мае вялікую каштоўнасць для ўсіх, яны, напэўна, асабліва моцна адчуле хрысьціянскую любоў. Калі нашая пілігрымка заканчвалася, усе проста плакалі, не хацелі расставацца. Напэўна, гэта ёсьць маё самае моцнае ўражаныне пасля Дзён Моладзі ў Рыме.

Па дарозе ў Рым мы завіталі ў Фларэнцыю і жылі ў адной вяскай параграфіі за 12 кіламетраў ад горада. Тут нас вельмі добра прымалі. Мы мелі вандроўку па Фларэнцыі, наведвалі розныя цэрквы, для нас рабіліся адмысловыя выклады-рэканексыі.

У Рыме мяне моцна ўразілі храмы горада, яго базілікі. Найбольш уразіла, вядома, плошча з базілікай сьв. Пятра і базіліка сьв. Паўла.

Я ўжо другі раз на падобных сустрэчах моладзі (першы раз быў на Сусветным Дні Моладзі ў Чэнстахове), і для мяне галоўнае ўражаныне — гэта адчувааныне еднасці з Паўсюдной Царквой, адчувааныне паўсюднасці Каталіцкай Царквы. Побач быў самыя розныя людзі — французы, італьянцы, чылійцы, венесуэльцы, вернікі з розных краінаў Афрыкі... І ўсе гэтых людзі моляцца, разам съпявяюць. Яны вельмі маладыя і вясёлыя, яны ўсё робяць і жывуць з Хрыстом, што проста здорава!

У Рыме мы трапілі ў цікавую маленьку інтэрнацыянальную групу ўнутры вялікай французскай. Ёю апекаваўся малады французскі съвятар з вясковай парафіі з-пад Рэймса — айцец Дамінік. Гэта быў вельмі пабожны малады съвятар, які меў няпросты шлях да Бога — ён быў вайскоўцам, лётчыкам, потым адчуў пакліканье, стаў съвятаром. У групе з намі быў таксама негры з Афрыкі, у прыватнасці з Кот-д'Івуар. Гэта вельмі вясёлыя і пабожныя католікі, якія ўсіх запалялі сваімі съпевамі, танцамі. Акрамя французу, яшчэ быў гішпанец і гішпанка. Дарчы, сядро французу быў адзін малады супрацоўнік з нейкага міністэрства — вельмі пабожны чалавек. Сустрэчы з усімі гэтыхмі маладымі вернікамі мне запомніліся надоўга.

Вельмі цікава было малітўнае спатканыне моладзі з Папам Рымскім на пляцы Тор Вэргата ва ўніверсітэцкім гарадку на ўсходнім Рыме. Гэтому папярэднічала чуваныне амаль двух мільёнаў моладзі. Мы амаль суткі разам маліліся, съпявалі. Гэтае пачуцьцё еднасці, калі шмат маладых людзей разам, усе моляцца, съпявяюць, жартуюць, дае моцны энергетычны зарад. Тым больш, што гэта адбывалася з Папам! Гэта мне найбольш запомнілася, хоць было шмат яшчэ розных падзеяў.

2 Параўноўваючы французу з нашай моладдзю, хачу сказаць, што яна мне вельмі спадабалася. Мы мелі магчымасць сустракацца найперш з вернікамі, і я хачу сказаць, што ў плане веры яны маюць перавагу перад беларусамі. Сапраўдным адкрыццем для мяне сталі негры з Кот-д'Івуар, таксама цікава было пазнаёміцца з гішпанцамі. Нашым маладым вернікам варта павучыцца ў французу, каб была такая сапраўдная сяброўская любоў і хрысьціянская дапамога, якая была ў іх групе, дзе былі інваліды, каб палюблі бліжняга як самога сябе, як сказаў Хрыстос. Такога шчырага звароту да Бога, якія я бачыў у гэтых неграў, нам яўна не хапае. Но яны сапраўды шчырыя як дзеци. Калі яны съпявалі песню ў гонар Марыі, настолькі адчуваўся, што гэта дзеци, якія з'яўляюцца да сваёй Маці. Вось і нам бы паболей такой шчырасці і непасрэднасці, бо як сказаў Хрыстос, якія будзе як дзеци — на ўйядзені ў Валадарства нябеснае. Я думаю, што ў нашым абародзе гэтая весялосць і адкрыцця таксама можа быць. Нашая традыцыя дае для гэтага моцны грунт, які дазваляе зьнешне паказваць тое, што ў цябе ўнутры — ў душы. Паглядзеўшы на моладзь з Еўропы, з усяго сьвету, бачыш, што яны больш адкрытыя, больш простирыя. Нашы людзі больш скаваныя, закамплексаваны. Часам нават здаецца, што ў некаторых больш зьнешнай пабожнасці, нейкай нават манаскай суворасці. Я думаю, што тут дае значу яшчэ савецкая спадчынасць, закрытасць людзей, якія жывуць на постсавецкай прасторы. Мы прывыклі хаваць свае эмоцыі, сваю шчырасць.

Група беларускіх грека-католікаў ля сабору сьв. Пяtra

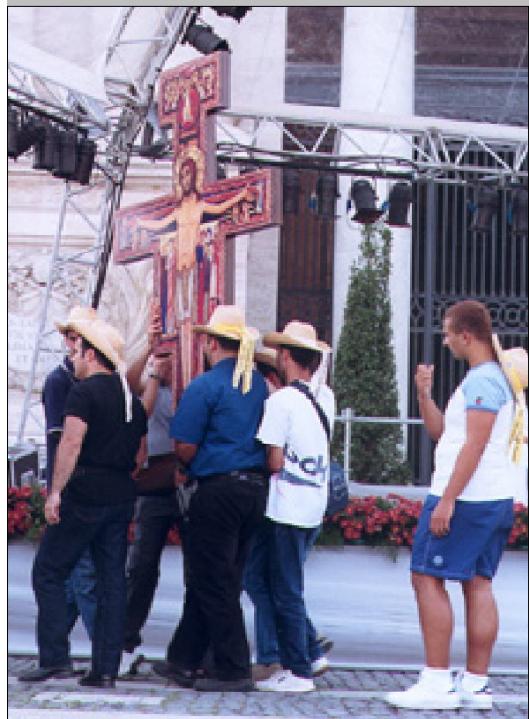
адпачыць. У гэтым месцы мы разам з гэтым немцам Сымонам маліліся, дзяліліся сваімі перажываннямі. Мы распавядалі пра свае ўражаныне на сваёй роднай, беларускай мове, а ён гаварыў па-нямецку. Усё роўна мы паразумеліся! Я ня ведаю як, але агульны сэнс і мы, і ён зразумелі. Напрыкінцы мы разам прачыталі малітву «Ойча наш», кожны на сваёй роднай мове.

Добрым вынікам нашай пілігрымкі я лічу тое, што мы пазнаёміліся з беларускімі рымскімі католікамі. Мы мала ведаем пра іх, а яны яшчэ меней — пра нас, грека-католікаў. І гэта сустрэча дала надзею, што нашыя маладзёвія станкункі тут, у Беларусі, змогуць працягвацца і будуць умацоўвацца. Мы не павінны жыць замкнёныя ў сабе!

Але самая яркая, самая незабытая падзея Сусветных Дзён Моладзі — малітўнае чуваныне і сустрэча з Янам Паўлам II. Запомніўся і чудоўны феерверк. Калі Ян Павел II агледзеў такую вялікую колькасць маладых хрысьціянаў, якія дружна скандіравалі: «*Viva, Papa, Viva!*» «*Giovanni Paolo! Giovanni Paolo!*», мы пабачылі на вялікім экране, як па ягоным твары пацяклі сълёзы, і тады ўсім нам хацелася плакаць разам з ім ад таго моцнага пачуцьця радасці і любові, якое перапаўняла нашыя сэрцы.

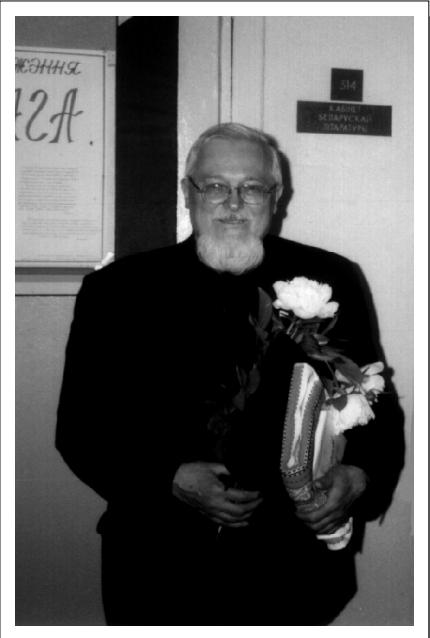
2 Мяне ўразіла і нацыянальная еднасць кожнай групы. Нам, беларусам, на жаль, гэтага не хапала. Нас, беларускіх грека-католікаў, было вельмі мала. Рымскімі католікамі з Беларусі быў асобна, ды і яны сярод іншых народаў былі ня надта прыкметныя. У беларусаў не было такой моцнай згуртаванасці, як у іншых народаў. Усе нацыянальныя групы вылучаліся гучнымі зладжанымі съпевамі ў сотню гласаў, пад якія праста весела ісці разам. У нас такога досьведу яшчэ няма. Я ў пэўным сэнсе зайздросціла іншым групам, мне хацелася быць часцінкай гэтага адзінага калектыву. Нам не хапае звычайных вясёлых съпеваў. Хоць, можа, гэта праява нашай ментальнасці?.. Нашыя вернікі падазронна ставяцца да нетрадыцыйных формаў малітвы і выказвання сваіх пачуцьцяў. Нам не хапае адкрытыасці. Іншыя вернікі могуць танчыць, узняўшы руکі, і пры гэтых маліцца. Нашыя ж людзі баяцца праста падняць руку, зрабіць некалькі рухаў... Яны скаваныя і замкнёныя. Я думаю, што так не павінна быць.

Працяг на с. 10

Свята, які съвежыць любоў да Бога і Бацькаўшчыны

Размова ў рэдакцыі «Царквы»
з Апостальскім візітатаром для беларусаў-католікаў у замежжы
аўцом-мітраполітам Аляксандрам НАДСАНАМ *

— Чаму цэнтр жыцця беларускіх уніятаў на эміграцыі пайстаў менавіта ў Англіі? Чаму не ў каталіцкіх краінах — Францыі, дзе быў моцны асяродак на чале з а. Л. Гарошкам, які выдаваў часопіс «Божым шляхам», не ў Рыме, у Італіі, дзе было шмат жаўнераў-беларусаў з арміі Андэрса, чаму не ў Бельгіі ў Лювэне, дзе вучылася шмат беларусаў у слынным каталіцкім універсітэце, а ў пераважна пратэстанцкай Англії?

— У Італіі беларусы былі часова: пакуль была вайна, там апынулася нямала беларусаў, а потым яны амаль усе эмігравалі, многія ў Англію. У тым ліку і а. Часлаў Сіповіч, які раней вучыўся ў Рыме і быў там у 1940 годзе высьвячаны на съвятара. У 1947 годзе ён прыехаў у Лондан і залажкую там беларускую каталіцкую місію ўсходняга абраду з царквой Пятра і Паўла.

Падобна адбылося і ў Нямеччыне. Амаль усе беларусы, што заходзіліся ў

лагерах для перамешчаных асобаў, зъехалі ў Амерыку, Канаду, Аўстралію і іншыя краіны. У Лювэне ў Бельгіі былі пераважна беларусы-студэнты. Праз нейкі час яны скончылі вучобу ды таксама разъехаліся. У єўрапейскіх краінах, Францыі і Бельгіі, былі тады горшыя ўмовы для існавання, цяжэйшай была эканамічная і матэрыяльная сітуацыя. І таму ў гэтых краінах проста не было перспектывы. У Англіі было лепей, там ужо быў пэўныя ўмовы. Да таго ж у Англіі таксама ёсьць католікі. У Лондане ёсьць Каталіцкі місіянэрскі інстытут, дзе навучаюцца студэнты на бакалаўраў багаслоўя. Там забясьпечаны дастаткова высокі ўзровень выкладання.

— Менавіта ў гэтым місіянэрскім інстытуце вучыцца студэнты-беларусы, якім Вы дапамагаеце атрымаць багаслоўскую адукацыю?

— Так, сапраўды, там вучыцца некалькі чалавек з Беларусі, але таксама ў Лювэне ў Бельгіі. Я спадзяюся, яны атрымаюць добрыя веды, аслабіва ў старжытных мовах — грэцкай, лацінскай, габрэйскай. Для багасловаў веданье моваў вельмі важнае.

— Што Вы думаеце адносна розных перакладаў Свяятога Пісъма на беларускую мову, якімі сёньня карыстаюцца вернікі ў Беларусі? Існуе зроблены яшчэ да вайны пераклад баптысцкага съвятара з Берасця Лукаша Дзекуць-Малея, які быў скарэктаваны Антонам Луцкевічам, кс. Вінцэнта Гадлеўскага, сучасныя пераклады Васіля Сёмухі, кс. Уладзіслава Чарняўскага, Анатоля Клышикі, пераклады, зробленыя праваслаўнымі. Які з іх Вам асабіста падаецца больш удалым, больш дакладным?

— Карыстацца беларускімі перакладамі вернікам, безумоўна, можна. Але, на жаль, усе гэтыя пераклады маюць свае хібы. Добра, безумоўна, што гэтыя пераклады ёсьць. Яны запаўняюць пэўныя патрэбы вернікаў. Лепшы

за іншыя для мяне пераклад Анатоля Клышикі. Але пераклад Свяятога Пісъма аваўязкова павінен рабіцца з арыгінальнай мовы...

Маю надзею, што мае студэнты атрымаюць добрую адукацыю і змогуць зрабіць гэту неабходную працу якасна, бо будуць мець добрую багаслоўскую і моўную падрыхтоўку.

— Поўнага перакладу Бібліі на беларускую мову мы ня маєм, апрача перакладу эміграцыйнага дзеяча Янкі Станкевіча?

— Янка Станкевіч ня ведаў ні грэцкай, ні габрэйскай, ні нават лацінскай мовы. Яго пераклады трошкі падпраўляў габрэй Ліпкін, які ведаў мову. Але беларуская мова ў Станкевіча вельмі дзіўная...

— Ужо мінула дзесяць гадоў з часу адраджэння Уніі ў Беларусі. Ваш погляд на гэты перыяд у развеіці нашай Царквы? Якія былі спадзяваныні тады, калі Вы першы раз прыехалі на Бацькаўшчыну? У чым Вы бачыце карані проблемаў нашай Царквы?

— Я тады ні на што не спадзяваўся. Можна толькі дзякаваць Господу Богу за тое, што маем сёньня. Крышку сумна, бо можна было і лепш развеіцца. Тады пачынаўся час экуменізму і некаторыя ў Рыме са зьдзіўленнем пазіралі на адраджэнне нашай Царквы. І гэтае асьцярожнае стаўленне да нас прытармазіла нашае развеіцьцё. Нават у каталіцкіх колах ёсьць тыя, хто дрэнна зразумеў экуменізм і лічыць, што мы перашкаджаєм у контактах з праваслаўнымі.

Іншая прычына цяжкасця — не надта прыхільнае стаўленне ўладаў, нават пры Шушкевічы. У нас няма храмаў. Царкву сьв. Язэпа ў Менску нам так і не перадалі, хоць рашэнне ўладаў пра гэта і было. Там па-ранейшаму архіў.

Я цешуся, што нягледзячы на ўсе абставіны ідэя Уніі прыжылася ў Беларусі, хоць і з вялікімі цяжкасцямі. Добра, што наша Царква ўсё ж жыве і паціху развеіваецца.

Аднавострых наших проблемаў — адсутнасць съвятараў. Яе ня вырашыць хутка. І ёсьць яшчэ шмат проблемаў.

— Як Вы гледзіце на волыт міжваеннай Уніі, калі ўніяцкім съвятарамі становіліся съвятары лацінскага абраду ці быўляя праваслаўныя?

— Безумоўна, на кожны выпадак трэба глядзець індывідуальна. Але я ня думаю, што тады ўсё было добра прадумана і падрыхтавана. Перадусім уся акцыя неауніі была скіравана не на Беларусь, але на Расею. Беларусь была толькі калідорам на Расею. У неауніі быў найперш расейскі змест, пачынаючы ад

* Пачатак размовы з а. Аляксандрам Надсанам глядзіце ў папярэднім нумары «Царквы» № 2(25), 2000.

літургічнай вопраткі съятароў. І вялікага даверу ў заходнебеларускім грамадстве яна не займела. Да таго ж было мала съятароў-беларусаў. Як толькі прыйшоў 1939 год, амаль усе тыя съятары — ці з праваслаўя, ці з лацінінкаў-біртытуалістаў, што працаўалі ў рэчышчы неауніі, — зьніклі ці зъехалі з Беларусі. Засталіся тыя, што былі верныя беларусам, — фактывна толькі Неманцэвіч, Аношкады Гарошка.

— Ці сапраўды можна лічыць 1939 год пачаткам існавання Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы як самастойнай памеснай Царкве? Быў утвораны Беларускі Экзархат...

— Так, гэта мітрапаліт Андрэй Шаптыцкі зрабіў. Цікава, што да вайны мітрапаліту Шаптыцкаму польскім ўладамі забаронена было ўмешвацца ў жыцьцё іншых епархіяў, дзе былі ўніяты. Нават на Валыні ён ня меў юрысдыкцыі, толькі на Галічыне. Для Валыні і Палесься быў Апостальскі візітатар біскуп Мікалай Чарнецкі. Але ўсе ўніяцкія съятары былі пад лацінскімі біскупамі-палякамі, якія ў большасці толькі цярпелі Унію. Хіба толькі пакуль быў біскуп Зыгмунт Лазінскі... Мікалай Чарнецкі фактывна ня меў нікай улады над съятарамі. Таму справа неауніі была даволі штурчай. Харбін, Альбярцін, Эстонія — ўсё гэта рабілася выключна з разылікам на Расею, і беларусы фактывна ігнораваліся. У нас шмат гаворыцца пра марыянаў у справе Уніі. Але і марыяне не пасьпелі зрабіць нічога ў Беларусі. Усе іхнія выхаванцы паехалі ў Харбін. Маладых студэнтаў-беларусаў, якім так хацелася працаўаць для Беларусі, накіроўвалі на расейскія місіі. Такія марыяне, як Тамаш Падзява і інш., яны ж і дні ў Беларусі не былі! Нават Часлава Сіповіча, які вучыўся тады ў Рыме ў Русікуме, рыхтавалі для Харбіна — вайна перашкодзіла.

— У чым ёсьць адметнасць беларускай візантыйскай традыцыі? Чым яна розніцца ад маскоўскай, украінскай, грэцкай, чым розніцца ад той традыцыі, што ёсьць у сучаснай Праваслаўнай Царкве ў Беларусі?

— Трэба прыглядзецца ў XVII-XVIII стагоддзе. Там нашыя карані. Шмат чаго з таго ў нас зьнікла. Стрыжань жа ва ўсіх традыцыях той самы. Узяць грэцкі тэкст нашай візантыйскай сыв. Літургіі — гэта будзе адноўлявае. Вонкавыя абалонкі ў нас могуць крышку мяняцца, але ўнутры — ўсё тое самае.

— Вы згадалі пра неабходнасць прыглядацца ў XVII-XVIII

стагоддзе. Але ж тады была лацінізацыя Ўніяцкай Царквы. Да яе, дарэчы, многія беларусы ставяцца з сімпатыяй, як да свайго, роднага, уласна беларускага. Але ў той жа час лацінізацыя як быццам асуджаецца. Сёння сярод вернікаў шмат дыскусій пра тое, на што нам арыентавацца...

— Я не хачу казаць пра нейкую сваю пазіцыю дакладна, бо адраджэнне Царквы яшчэ толькі пачынаецца. А тое, што разважаеце, што ёсьць такія дыскусіі, — гэта добра. Я думаю, трэба ісці да XVII стагоддзя і шукаць сваё. Я не кажу, што трэба браць усё, трэба рабіць скідку на XXI стагоддзе. Мы ня можам рабіць усё тое, што было ў Царкве тады. Але Царква — гэта абраад. Я ня ведаю — гэта добра для мяне ці дрэнна, але я маскоўскага абрааду ня знаю, я яго ніколі съпецыяльна не вывучаў. Я выхаваны на грэцкай традыцыі, якая, я лічу, значна бліжэй да нашай аўтэнтычнай традыцыі. Я бачу мельхітаў-арабаў, якія моляцца на арабскай мове, але яны таксама маюць візантыйскі абраад. Итала-албанцаў у Калабрыі бачу. І яны маюць сваё, але ўсё, тым ня менш, падобнае да грэцкага. У славакаў у служэбніках сёння ёсьць адрозненіі. Імі былі зроблены некаторыя змены, на якія ў нашай Царкве, я думаю, мы ня можам пайсьці.

Што такое лацінізацыя і што — непацінізацыя? Лацінізацыя часта называюць тое, што ёй ня ёсьць. Скажам, узяць амбоны. Усе лічаць, што гэта лацінізацыя. Але амбоны прыйшли з Грэцыі, засталіся ў праваслаўных грэцкіх храмах!

Я думаю, што калі ідзе дыскусія вакол Царквы — гэта ёсьць здаровая рэч. Тады ўсе змогуць выказаць свае думкі. Але апошнія слова павінна быць за біскупамі. Нашая Царква яшчэ маленькая, незавершаная — трэба дачакацца, калі зьявяцца свае біскупы ў Беларусі, будзе Сінод съятароў, калі будзе трошкі болей людзей, якія здабылі літургічную асьвету — тады можна будзе гаварыць больш грунтоўна і прымаць неабходныя рашэнні. Тады будуць праанализаваны ўсе традыцыі, усе магчымасці. Патрэбны гістарычны досьледы. Які, скажам, быў абраад на нашых землях у XVII стагоддзі, да Замойскага сіноду? Ён ня быў ніканайскі, як у Расеі. У праваслаўных і ўніятаў пры мітрапаліце Магіле былі аднайя служэбнікі. Ніканайская рэформа ніколі не прымалася ў нас, наш абраад фармаваўся самастойна ў сваіх абставінах. Таму маскоўскі абраад — гэта ня наш абраад, нам яго сілаю накінулі пасьля скасавання Уніі!

— Лацінская літургія пасьля II Ватыканскага Сабору ў значайнай ступені была рэфармавана з мэтаю, каб зрабіць яе больш зразумелай для людзей. Ці бачыце Вы неабходнасць нейкіх падобных зменаў у візантыйскай літургії?

— Вазьміце Грэцкую Праваслаўную Царкву: там ужо царскія дзіверы не зачыняюць, каб людзі бачылі съятыя Дары. Некаторыя літаніі скарацілі ды іншае. Думаю, правільна, калі чытаць Апостала і Евангельля адбываеца тварам да народу, гэтак лепей. Ёсьць асобныя малітвы, якія, на мой погляд, можна апусціць, бо яны перарываюць нармальны ход набажэнства. Прыкладам, пасьля словаў асьвячэння перад эпіклезай ёсьць малітва-трапар «Господи, иже Пресвятого Духа», яна зусім не патрэбная! Гэта штучная ўстаўка пазнейшага паходжання.

— Айцец Аляксандар, Вашыя пераклады літургічных текстаў на беларускую мову ногія ацэнваюць вельмі высока ў параўнанні з аналагічнымі, якія робяцца праваслаўнымі, як мясцовыми, так і тымі, што на эміграцыі. Ці шмат яшчэ трэба перакласці?

— Я думаю, што самыя важныя літургічныя тэксты ўжо перакладзены. Цяпер я бы хацеў выдаць малітоўнік, крыху таўсцейшы за той, што мы маем, старонак на чатырыста-пяцьсот, каб мець там тэксты сів. Літургіі, зъменныя часткі, крыху псальмаў, прыватных малітваў і інш., каб мець ўсё гэта разам. Мною перакладзены псальмы, я цяпер іх аддаў съпецыялісткам для перагляду, яны іх адкарэктуюць, і, я думаю, будзем мець іх ужо да канца гэтага году.

— Айцец Аляксандар! У інтэрв'ю «Нашай Ніве» вы згадалі, што цяпер працуеце над кнігай па гісторыі Царквы. Можа, скажаце пра яе?

— Так, сапраўды я распачаў такую працу. Але пакуль я не хацеў бы гаворыць пра гэта, бо праца яшчэ ня зроблена.

— Што б Вы хацелі перадаць ці пажадаць нашым чытачам, беларускім грэка-католікам?

— Хацеў бы пажадаць, каб расьлі ў ласцы Божай, былі вернымі сваёй Царкве і Бацькаўшчыне. Вельмі важна, каб былі актыўнымі вернікамі, дапамагалі сваім съятарам, бо съятару адна-му цяжка. Паміж съятарамі і вернікамі павінен быць добры і стапы контакт. Гэта вельмі важна! Трэба маліцца, каб у нас было болей съятароў, каб былі съятарскія пакліканы сярод моладзі.

Гутарыў Ігар Бараноўскі

Беларуская моладзь на XV Сусветным Дні Моладзі ў Рыме

⇒ Заканчэнне са с.6-7

Насця Ільіна, студэнтка з Берасця

1 Сёныня, калі ўжо мінү пэўны час пасыль Сусветнага Дня Моладзі ў Рыме, мне ўзгадваюцца найперш на тая цудоўныя храмы, а моладзь, якая была там, тое незабыунае пачуцьцё еднасці, якое было паміж намі. Гледзячы на людзей, радавалася, што моладзь верыць у Хрыста, што нас аб'ядноўвае менавіта любоў да Хрыста. Важна, што гэтае адчуваюне было не толькі на Літургіі, калі мы маліліся, але нават калі мы проста гулялі па горадзе. Радасць, жыццё, маладосьць і свабода — усё гэта было ў Рыме. Ад самога Рыму ў мене ў нейкі момент зьявілася нават стомленасць, але радасць перапаўняла мяне, бо ўвесь час была адчуваўальная прысутнасць Хрыста. Ты больш, што Рым — гэта гісторыя хрысціянства, якая прасыпдаеца тут ад першых мучанікаў-хрысціянуў да нашых дзён. Тут ці на кожны храм напоўнены духам першых хрысціянуў, мучанікаў Царквы. Адчуваеш, што Рым — гэта вымалены горад, тут можна прыпыніцца на кожным месцы і маліцца, адчуваючи прысутнасць Святога Духа.

Падчас Дзён Моладзі мне таксама запомніліся рэканексыі са с.в. Літургія у парку пад адкрытым небам, дзе мы былі разам з украінскімі грэка-католікамі. А яшчэ мы, беларускія грэка-католікі, пабывалі ў рымскім храме

с.в. Сяргея і Ваха, з якім моцна звязана гісторыя нашай Уніяцкай Царквы. У ім мы маліліся і съпявалі песьні ля цудатворнай іконы Маці Божай Жыровіцкай.

Калі мы прыйшлі ў Сабор с.в. Пятра, мы захацелі таксама абавязкова памаліца ля мошчай с.в. Язафата. Аднак час ішоў, а мы нікі не маглі адшукаць гэтага месца ў вялікім храме. І калі ўжо збираліся адыхаціць, як апошняя надзея, адна з нашых дзяўчынок вырашила засыпваць песьню ў гонар с.в. Язафата: «О, Язафате, мы цябе клічам, магутны патроне...». І Язафат пачаў гэтыя слова і прывёў нас да сябе! Гэты выпадак мяне моцна ўразіў.

Вельмі моцнае ўражанье пакіну апошні дзень у Рыме, калі была сустreча з Янам Паўлом II і было ўрачыстае закрыцце Сусветных Дзён Моладзі. Я адчуваала вялікую любоў і павагу да Папы Рымскага, дзякавала Богу за тое, што ён даў нам такога съвятога чалавека, які служыць для нас прыкладам. У гэты час сэрца проста перапаўнялася радасцю і ѡчымі пачуцьцямі.

Асабіста мне яшчэ моцна запомнілася нашая падрыхтоўка да Сусветнага Дня Моладзі. Нашая група з сямі чалавек (2 хлопцы і 5 дзяўчат з Менску, Магілёву і Берасця) трапіла ў Польшчу ў Вадовіцы, на радзіму Яна Паўла II. Там мы рыхтаваліся да Рыму, у нас была магчымасць маліцца, спавядзіцца, пакланяцца с.в. Дарам, проста гаварыць са съвятарамі. Для нас былі арганізаваныя духоўныя варштаты, у якіх бралі ўдзел некалькі соцен маладых людзей з супольнасці «Эмануэль» з усёй Польшчы, а таксама з краінаў былога СССР. Падчас варштату мы дыскутувалі ў групах па самых розных цікавых тэмах, напрыклад: «Асабістая малітва», «Новая евангелізацыя», «Палітыка і Царква», «Секты», «Радасць у жыцці», «Адносіны паміж хлопцамі і дзяўчатамі».

На Сусветным Дні Моладзі мне вельмі спадабалася адкрыцца с.в. моладзі, адкрыцца іхніх сэрцаў да Бога, радасць і шчырасць у адносінах моладзі між сабой. Радавала, што моладзь можа зъбірацца разам у такой вялікай супольнасці, што ўсе мы вернікі, хрысціяні-католікі, і мы, беларускія грэка-католікі — частка гэтай вялікай маладой сямі.

2 Мне здалося, што мы, беларусы, больш замкнёныя і акамянемлья ў традыцыі свайго абраду. Асабіста ў мене гэтага адчуваюння не было, але я адчуваала, што іншая культура, іншы абраду і спосаб малітвы далёка на ўсім, хто быў са мной, быў даспадобы. У некаторых наших грэка-католікаў у

вачах чыталася нейкая падазронасць, недавер да іншага, што на нашае. Шкада. Мы мусім не забываць, што іншыя формы малітвы — гэта таксама зварот да Бога.

Юбілейная пілігримка ў памяць пра Палацкіх мучанікаў і ў гонар 2000-годдзя хрысціянства

3 11 па 15 ліпеня гэтага году адбылася Юбілейная пілігримка беларускіх грэка-католікоў з нагоды 2000-годдзя хрысціянства і 295-й гадавіны мучаніцкай сымерці палацкіх манахаў-базыльянаў. Яны былі закатаваныя расейскім царом Пятром I і ягонаі сувітай у храме с.в. Сафіі ў Палацку 11 ліпеня 1705 году ў час, калі адпраўлялі набажэнства. Дзеля ўсладулення гэтых мужніх съведкаў веры Хрыстовай тут, на зямлі, і ўрачыстай кананізацыі іх Каталяцкай Царквой, пачынаючы з 1995 году, ладзіцца штогадовыя пілігримкі вернікаў Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы. Далучаюцца таксама і іншыя вернікі.

Сёлетняя пілігримкі была самай шматлікай. У ёй бралі ўдзел каля 120 пілігримаў з розных гарадоў Беларусі, а таксама Украіны.

З Успенскай горкі ў Віцебску, дзе загінуў с.в. Язафат Кунцэвіч, пілігримы рушылі ў шлях, каб прайсці больш за сто кіламетраў праз населенныя пункты, дзе ніводнай царкви альбо касцёла.

Пілігримка — гэта больш, чым звычайні паход. Вернікі штодня ўдзельнічалі ў с.в. Літургіі, мелі магчымасць скарыстаць са съвятой Споведзі ці праства паразмаўляць са съвятаром, сустрэцца з братамі і сестрамі з іншых куткоў Беларусі. Падчас прыпынкаў пілігримы слухалі наўку ці дзяліліся духоўнымі перажываннямі ў групах. Начлегі ў школах, якія мелі дзяякуючы зычлівасці мясцовага кіраўніцтва, становіліся аказій для сустрэчы з мясцовымі жыхарамі, найперш з дзецьмі. Надвор'е чыніла выпрабаваныні пілігримам, асабліва ў апошні дзень. Неад-

наразова іх «абмывалі» дажджы. Але, нягледзячы на што, шчыра маліліся яны: за памерлых продкаў калі памятнага крыжа на месцы былога рэзідэнцыі ўніяцкіх мітрапалітаў у в.Струніні ля Палацку, за беларускі народ — калі старажытных муроў с.в. Сафіі (на жаль, дазволу памаліца ў сваёй былой съвятыні грэка-католікі не атрымалі), на Вячэрні ў невялікай, але ўтульнай царкве с.в. Параскевы Палацкай. Урачыстай нядзельнай Літургіі, якую служылі Апостальскі візітар для грэка-католікаў Беларусі айцец архімандрит Сяргей Гаек, протаігумен айцец студытага Бенядзікта Алексічук з Украіны, а таксама ерамана айцец Пахом Кавалёў з Палацку, скончылася нашая пілігримка.

Шчыра кажучы, сумна было развязвавацца са старымі і новымі сябрамі. Але, як і ў тых дні, побач са мною крочыць Хрыстос. І на наступны год нас зноў чакаюць ста кіламетраў паміж Віцебскам і Палацкам — гэта нашая невялікая ахвяра Богу дзеля ўшанавання і праслаўлення Палацкіх мучанікаў.

Андрэй Крот

Урывак з книгі Альберта Аблондзі «Ніякіх павучаньня»

"Я імкнуся адыгрываць галоўную ролю"

Дарааг Альберта!

Урэшце наважылася напісаць табе,— гэта пасъля доўгага роздуму над тым, што ты публікуеш, звязватаючыся да нас. Паспрабую адказаць на тваё галоўнае пытанье да нас: «ЧАГО ВЫ ШЛУКАЕЦЕ?»

Вось я — я заўсёды шукаю магчымасьці АДЫГРЫВАЦЬ ГАЛОЎНУЮ РОЛЮ.

Я хачу адыгрываць галоўную ролю ў сваім жыцьці, добра ўсьведамляючы, які з гэтага могуць выплываць небяспекі і прыкрасы для майго жыцьця. Поспех, няудача, перамога, страта і гэтак далей, крок за крокам. Я маю патрэбу ў жыцьцёвой прасторы, каб здолець сышвердзіць сіле такою, якою я ёсьць, а не такою, якой мяне жадаюць бачыць дарослыя. Хачу выказваць мае ідэалы, кааштунасьці, пачуцьці так, як я іх перажываю. Але ўсе яны, толькі таму, што па форме адрозніваюцца ад тых, што вызначаюць дарослыя, запічваюцца імі ў разрад павярхонных і вульгарных...

Я шукаю ДАВЕРУ.

Чакаю даверу ад блізкіх мне людзей, такога даверу, які ёсць ў беzuмоўным прынцыпі ўсёй маёй асобы, цалкам. Я адчуваю, што дарослы съвет не давярае мне, ды ѹ наогул моладзі, і заўсёды готовы настаяць пад сумніў ўсё, чаго я вартая і кім зьяўлююся.

Непрыемна ведаць, што побач з табою (у сям'і, школе, на працы) людзі, якія табе не давяраюць, цябе не паважаюць або недаацэннююць, асабліва, калі ты ў сабе адчуваеш, што магла б апраўдаць іхні давер! Я губляю ўсялякую цікавасць да супрацоўніцтва, калі адчуваю, што хтосьці мне не давярае. Я скручваюся, як вожык.

Натуральна, варта не забывацца на тое, што давер мы атрымліваем ад іншага ня толькі «дарам», — бывае, яго трэба і заслужыць. Але ў шмат якіх выпадках, у многіх сітуацыях у мяне няма нават магчымасьці пасправабаваць заслужыць гэты давер, бо я апнаюся перад сцяной забабонаў, якія зачыняюць мне шлях да посьпеху. Вось жа ад гэтага сцяны самыя слабыя з нас, маладыя, вымушаныя адскокаваць у каляіну, будуючы свае, часта вельмі жорсткія, формы абароны, такія, як наркотыкі, алкаголь, злачыннасць, прастытуцыя...

Я шукаю САЛІДАРНАСЦІ.

Чалавек — я выспа ў акіяне, ён ажыццяўляе сябе праз іншых. Целу неабходнае супадзене ўсіх органаў, каб жыць. У такай самай ступені і мне, якія адчуваю, неабходна падтрымка, супрацоўніцтва аднагодкаў і дарослы. Калі я думаю пра салідарнасць, то ўяўляю сабе шмат-шмат рук, што вымешваюць честа. Невядома, на што пойдзе гэтае честа, але кожнны ўкладае сваю силу, сваю рулівасць, каб атрымалася добрае месіва, якое станецца нечым большым, важкім, і потым будзе падзелена паміж усімі, хто разьмешваў, і ня толькі імі.

У съвеце дарослых часам няма магчымасьці прыняць уздел у такім вымешваньні, бо ў гэтым съвеце мае значынне перш за ўсё ўласная асoba, «свая кашуля, што бліжэй да цела», посьпех аднаго, можа, нават за кошт другога ці многіх іншых...

А я, як хрысьціянка, хачу ЗГОДЫ.

Унутраны съвет — той, што дае чалавеку раўнавагу, штодзённы душэўны супакой і дапамагае зразумець глыбіно зъяўя і рэചы, — дае радасць, нягледзячы на імянік, пакуты і неразуменне, съвет, у якім ты можаши спазнаць Вялікую Божую міласэрнасць.

Любоў, што паклікала з маёй душы ўсе гэтыя слова — я мениша за тулоу, якую мы адчуваєм да Айца. Таму мне было б прыемна ведаць, што ты, біскуп, будзеши хаваць гэтыя мае панеркі ў сваім штодзённіку ці ў любімай кнізе, ці нават у нейкай кішэні пад сваёю доўгага расаю.

«Супер» сардэчна

Антанэла

Дарааг Антанэла!

Перш за ўсё вялікі дзякую табе. Мне прыемна, што ты так гаворыш. Словы маіх зваротаў да вас, маладых, ужо сталіся часткаю цябе самой, твойго духу. Як добра ведаць, што адбылася сустрэча паміж намі на духоўным узроўні! І яшчэ я табе ўздзягнула за высокую адзнаку маіх намаганьняў, якія прыкладаю для наладжвання дыялогу з моладдзю. Як цяжка даказаць, што такі неабходны ёсьць гэты дыялог — паміж моладдзю і Царквою, паміж дарослымі і моладдзю, спаміж саміх маладых. Я думаю, што моладзь мае ў сабе шмат багацьця. Мяркую, мяне наўрад ці можна залічыць да тых дарослых, якія, як ты кажаш, не давяраюць маладзі. Мне здаецца, што вы, маладыя, зъберагаецце, можа, нават падсвядома, у сваіх уяўленнях пра жыцьцё нешта такое, што датычыць будучыні кожнага з нас і цэлага съвету. Таму, толькі зразумеўши вас, мы, дарослыя, здолеем распазнаны і тыя мэты, да якіх усіх нас кліча Госпад.

Я не магу пунктам аналізаваць тваё пісьмо, але безумоўна, падзяляю вялікія патрэбы тваёй асобы «адыгрываць галоўную ролю» і «шукаць даверу».

Ведаеш, ты аб'яўляеш прынцыпы, якія я падзяляю. Але потым ты палохаешся, бо сутыкаешся з цяжкасцямі. Таму я бацеў распачаць з такіх словаў: ўсё добрае дастаецца цяжкаю працаю душы і рук. Калі б самыя цудоўныя рэчы былі б даступныя лёгка, яны б, можа, аказаўся павярхоннымі і пустыні. Па сутнасці, якія горы пустых рэчаў накідваю на сваім жыцьці ўсе мы, маладыя і ня вельмі,— таму, што хочам атрымаць іх без усялякіх намаганьняў!

Калі ж ты сапраўды жадаеш дасягнуць чагосьці вялікага і цудоўнага, для сябе і для іншых, каб узрасці для сябе і для тых, каго ты сустрэнес, тады прымі гэты шлях, поўны цяжкасцяў. Ты на зможаш займець даверу іншых і да іншых, калі на будзеш гатовая ператрываць неразуменне. Ты на зможаш займець супакою, калі не пагодзішся ахвяраваць сваім «майному», — няўдалымі спробамі, — каб пачаць ўсё спачатку, пераадолеўши свой гонар. Ты на зможаш адыгрываць галоўную ролю, калі перш-наперш не паспрабаўш унутрана ўзгадаваць сябе ў святыле Слова Божага, якое будзе ключом для разумення твайго асабістага паклікання. Калі ж ты падвядзеш трыв-

валы фундамант пад свой жыцьцёвы выбар — праз Слова Божае і малітву, праз парайнанье сваёй пазіцыі з пазіцыяй сяброў, сям'і, або грамадства — тады ты зможаш быць на першых ролях, нават калі пра гэта нікто і не згадаеца. А галоўнае, што ты зможаш быць гаспадыніяй уласнага жыцьця, лёсу і лідарам для многіх іншых, якіх ты, натуральна, не павінна рабіць статыстамі ў тваёй п'есе. Наадварот, табе прыйдзенца рабіць з такіх самых «галоўных», як ты сама. Гэта добра ведаць, што ўсе мы ў жыцьці пакліканы, каб граць першую скрыпку, але разам з тым мы пакліканы, каб дапамагаць усім, каго сустракаем, таксама быць на першых ролях.

Мне вельмі спадабалася тваё парайнанье з вымешваньнем цэста, якое месяць многія, якія ведаюць, каму дастацьцца выпечка. Важна стварыць з сябе асобу, якая сталася б, паводле выразу папы Яна Паўла II, «крыніцаю, з якой кожны можа напіцца». Мы на ведаём, кім будзем; але несумненна, што мнóstва прагненыя мы знайдзем заўсёды. Можа, спасярод тваіх дзяцей, можа, у тваёй грамадзе, а можа, і зусім няядома і нечакана дзе...

І яшчэ я жадаю табе сапраўды здабыць той съвет, пра які ты гаворыш, і навучыцца... лятаць. Мне б хацелася, каб ты ўмелы прымаць кааштунасці Царквы, што стануцца тваімі крыламі, якія будзуть узносіць цябе ўвышыню. І няхай табе ніколі не давядзенца (у Царкве — праз неразуменне або ў розных колах — праз нядобразычлівасць) апранацца ў панцыр, на падабенства танку. Бо, пасутнасці, і ў танку хаваецца чалавек, у якім заключаны цэлы сусьвет. А калі ўсе пад панцырам, дык нікто і на можа пабачыць і спазнаць сусьвет іншага... Толькі застаеща сустрэцца ў бойцы.

Нам жа — Царкве — патрэбныя асобы, якія б адкрываліся адна на адну і пры гэтым бачылі ў кожным чалавеку адбітак Айца. І зусім не браніраваныя танкі, што толькі і сутикаюцца ў ваяунічай адасобленасці, якая выліваецца ў хамства і грубіянства.

Дык будзь заўсёды такою асобаю, якая больш падобная на вобраз Божы, асобаю, якая ўмее распазнаныя Бога ў іншым за любымі зынешнімі рысамі. Вось колькі маю для цябе пажаданьня.

З такой самай «супер»-сардэчнасцю
† Біскуп Альберта

Першыя прадстаўнікі нашае Царквы ў Рыме

Святкуючы Юбілей 2000 году, нашая Беларуская Грэка-Каталіцкая Царква імкненца падкрэсліць свою традыцыйную сувязь з Апостальскай Стапліцай. Таму дарэчы будзе пазнаёміць наших вернікаў з гісторыяй храму Жыровіцкай Божай Маці і святых мучанікаў Сяргея і Вакха ў Рыме. Эты храм, дзе й сёння знаходзіцца цудатворны абраз Маці Божай Жыровіцкай, слынны ў Вечным Горадзе сваімі ласкамі і ацаленьнямі, стаўся на некалькіх стагоддзяў маленькім куточкам нашай Бацькаўшчыны, прадстаўніцтвам нашай Уніяцкай Царквы ў горадзе Апостала Пятра. (Сёння гэтым храмамі карыстаюцца ўкраінскія грэка-католікі).

Аднаўленыне царквы святых Сяргея й Вакха

Айцец І. Кульчынскі падае, што заступнік вікарня Рыму ў дзень 15 чэрвеня 1639 г. увёў айца Піліпа Баравіка ягонага сябра айца Язафата Ісаковіча да царквы святых Сяргея і Вакха. Айцец Баравік прыйшоў да Рыму як сыветар, маючы 27 гадоў, і студыяваў у грэцкай калегіі з 2 траўня 1633 да 8 верасня 1638 г. У той час ён быў пракуратаром.

Этыя сыветары знайшли царкву занядбанай, бо прыбылі, дамы і сховы перадалі перад гэтым царкве-базіліцы сыветай Марыі Маджорэ, а царкоўнае аздабленне забралі айцы францішканы да новае парафіі, хоць эта не адпавядала намерам ахвярадаўцаў, якія далі ахвяры на царкву, а не на парафію. Праз некалькі месяцаў прыехаў у Рым мітрапаліт Рафаіл Корсак і прывёз з сабой усе шаты, літургічныя книжкі і сам правіў архірэйская сыветыя Літургіі ды пачаў аднаўленыне царквы.

Паслья съмерці мітрапаліта Корсака царквой апекаваўся кардынал Антоні Барбэрыйні. Ён нарадзіўся ў Фларэнцыі ў 1569 годзе, а ў 1592 уступіў у закон капуцынаў. Калі ягоны брат Мафей у 1623 г. стаў Папам — Уранам VIII, ён быў тады старэйшым аднаго манастыра каля Фларэнцыі. Папа паклікаў яго да Рыму. Ён прыйшоў пешкі, хоць без энтузізму, і 7 каstryчніка 1624 г. стаў кардыналам сыветога Ануфрэя. У 1625-1629 быў біскупам Сэнігальі, а потым, на заклік Папы, зноў прыйшоў да Рыму ў зроксі сваёй дыяцэзіі. У Рымскай Курыі ён быў чальцом розных Кангрэгаций, Правікарем, прэфектам Пэнітэнцыяріі і бібліятэкам. Быў вялікім апекуном манастыроў і аднаўляльнікам ды засновальнікам цэрквяў. Дзякуючы ягоным намаганням і фундацыі, быў зачончаны галоўны алтар, адноўлена звонку нашая царква, столь ды павялічаны галоўны уваход. Ён купіў у францішканоў суседні дом і перерабудаваў яго, павялічыў пакоі для манаҳаў. Даў значныя грошы на бэзатыфікацыйны працэс сыветога Язафата, а калі гэты працэс паспяхова закончыўся, дык наладзіў першае вялікае сывета Вялебнаму ў царкве Ісуса (езуїцкай царкве, называнай «Эль Джэзу»).

Кардынал А. Барбэрыйні памёр у 1646 г. і пахаваны ў царкве капуцынаў, а на ягонай труне ёсьць звычайная эпітафія: «Тут ляжыць пыл, попел і нішто». Перад съмерцю легат запісаў на царкву святых Сяргея і Вакха 100 скудаў у год і аднаразова 200 скудаў на абнову царквы. З таго часу ёсьць надпіс над уваходам у царкву: «Ф. А. Барбэрыйні, кард. сэв. Ануфрэя ў гонар сэв. Сяргея і Вакха».

Царква ад пачатку была большая, піша айцец Кульчынскі, мела тры нефы, эта відаць у кропце, але невядома калі яе зменшылі. З паведамленьняў візітацыі 1656 і 1661 гг. вядома, што царква была прыгожа ўбрана. Нейкія дабудовы (даху і пакояў) зроблены ў 1662 г. і ў 1673 (даху і вокнаў). У 1691 г. месца вакол царквы і дома абкладзены камяніямі, а ў 1707 годзе дабудавана частка дома на тры паверхі. Скардзіўся на гэта айцец Кульчынскі, што ягоныя папярэднікі за трыццаць

гадоў, слухаючы архітэктараў і муляроў, на пазычаныя гроши разбудавалі дом і залезьлі ў яшчэ большыя даўгі, бо ўсе прыбылі ўшлі на выплату працэнтаў. Значны рамонт галоўнага муру давершаны ў 1729 годзе. Працай кіраваў Філіп Барыджоні, ён і зрабіў новы праект галоўнага прастолу. Царкву аднаўлялі ў 1741 годзе пад наглядам архітэктара Францішка Фэрары, а выдаткі пакрылі шанавальнікі абраза Жыровіцкай Божай Маці. Цяперашні зынешні выгляд царквы зьявог тую традыцыйную архітэктuru, якую надаў ёй архітэктар Эторэ Банолі ў 1896 г., гэта значыць год перад тым, калі Папа Леў XIII стварыў там «Русінскую Калегію» (яе стварэнне даручай яшчэ ў 1641 годзе папа ўрбан VIII).

Звонку над уваходам у інтэрнат бачны традыцыйны герб Галіцкай дзяржавы з XIV ст. — леў, які звернуты ў правы бок і стаіць на задніх лапах. Калі ён зъмешчаны на гэтым месцы — невядома.

Стан дому ў царквы святых Сяргея і Вакха

ў 1650-60-ых гг.

З паведамленьняў візітацыі згаданай царквы, якую правёў 19 жніўня 1656 г. айцец Віргілі Спада, выхадзіць, што царква была прыгожа ўбрана ѹ мела тры алтары, з якіх адзін, найбольшы, прысьвечаны сыветому Міколу, адзін Усіхсцітай Дзеве Марыі, а яшчэ адзін вялебнаму Язафату. У царкве быў на халсцініе абраз Усіхсцітай Дзевы Марыі, і ён вісеў на сцяне недалёка ад дзівярэй. Былі перад тым у царкве залатая чаша ѹ грэцкія шаты, падарунак мітрапаліта Корсака, вартасцю 700 эскудаў. У 1656 г. не было ні чашаў, ні сціхароў, толькі чатыры лацінскія і чатыры грэцкія фелоні. Ілітонаў¹, ручнікоў і т.п. было дастаткова. Падчас сыветай Літургіі ўжывалі чашу, якую прынёс з грэцкай калегіі адзін з навучэнцамі.

У думе было няшмат рэчаў. Напрыклад, бібліятэку, якая была вартая больш за 300 эскудаў, прадалі задарма, і толькі засталося каля 80 книжак малой вартасці. Будынак быў здвоены, адзін новы, што складаўся з 7 пакояў, а другі стары й нятульны, з 5 пакоямі.

Пра досьлед тae візітацыі напісала Кангрэгация да Полацкага архібіскупа Гаўрылы Каляды ў лісьце ад 1 каstryчніка 1658 г., адзначаючы, што стан царквы ѹ калегіі сивятых Сяргея і Вакха пагоршыўся. Прычына ліха была ў тым, пісала Кангрэгация, што наглядчыкамі былі недасьведчаныя студэнты-тэолагі з Грэцкае калегіі, што пры царкве сивятых Сяргея і Вакха жылі звычайна толькі два манаҳи, якія павінны былі съведчыць прыкладам манасцага жыцця. У сувязі з гэтым трэба абраць старэйшымі дасьведчаных, паважаных, узорных і адданых сваёй нацыі асобаў, каб маглі мець вялікія поспехі, прыхільнасць і добрую славу. У той самы дзень (1 каstryчніка 1658 г.) Кангрэгация напісала й да Холмскага біскупа Якуба Сушы ды прыклала выпіс вышэйзгаданага ліста.

Годам пазьней (6 траўня 1659 г.) Кангрэгацыя напісала ѹ да Апостальскага Нунцыя ў Польшчы: «Тут, у Рыме, як Вам, можа, вядома, ёсьць дом для Русінаў з царквой, прысьвеченай сьвятым Сяргею й Вакху. Іх аддапілі гэтай Нацыі з тытулам калегіі». Звычайна там жыве два няўмельныя маладзёны, пісала Кангрэгацыя, і ў мінупым былі праз гэта пагаршэнны. Хоць Кангрэгацыя ня мела нагляду за домам і царквой, толькі выплочвала на іх штогод 100 эскудаў з фонду кардынала Барбэрыйні, апошні раз забясьпечыла іхні побыт. Тут ёсьць два магчымыя рашэнны: здаць дом у арэнду, а прыбыткамі ѹ 100 эскудамі кардынала Барбэрыйні ўтрымліваць яшчэ 3-х новачэнцаў Грэцкай калегіі, акрамя чатырох, што маюць там стыпендыю, пакуль прыбыткі царквы ѹ дому сьвятых Сяргея й Вакха ня будуць дастатковымі на ўтрыманье ўласнае калегіі. Тыя самыя студэнты ѹ сьвята хадзілі б з Грэцкае калегіі да царквы сьвятых Сяргея й Вакха на службы, каб царква не заняпала.

Другое рашэнне маецца такое, як дадзена ѹ Дэкрэце, каб даручыць інтэрнат гротаферацкім базыльянам. Аднак мітрапаліт Каляда ня быў рады ні першаму, ні другому рашэнню. Першаму — таму, што ня будуць мець пракуратара. Урэшце прыбыткі ня будуць такімі вялікімі, каб можна было ўтрымліваць трох новых новачэнцаў. Другому — з гротаферацкімі базыльянамі маглі б узыніць цяжкасць ў супольным жыцьці. Замест гэтага мітрапаліт абяцаў прыслучаць узорных асобаў, каб не было незадавальнення.

Біскуп Я.Суша 3 лістапада 1663 г., ад імя іншых Уладыкаў, даслаў ліст да Кангрэгацыі, у якім напісаны: «Уладыкі біскупы надта жадаюць, каб Калегія сьвятых Сяргея й Вакха ѹ Рыме, якую стварыў Папа Урбан VIII і Антоні Барбэрыйні, кардынал сьвятога Анупрэя, была захаваная для сьвятой Уніі, бо добра ведама, як карысна гэтае месца ўсёй Уніі якое зьдзіленьне выклікае яно сярод незвяднаных. Хоць нашыя студэнты ўчынілі там ліха, дык няхай Апостальскі Пасад, як маци, усё забудзе. У іншым выпадку, калі б гэтае месца ѹ нас забралі, дык ня толькі да нашых хатніх бедаў прыйшло б яшчэ адно вялікае ліха, але нашыя ворагі кілі б таксама, майлія, нас выгналі з Рыму».

Праз пяць гадоў, 18 траўня 1661 г., зноў адбылася візітацыя і быў дадзены воліс царквы ѹ дому сьвятых Сяргея й Вакха. Царква мае адны вялікія дэзвёры, што выходзяць на вуліцу, іх адчыняюць падчас Службаў Божых і двух съвятаў: съвятых Сяргея й Вакхады вялебнага пакутніка Язафата. Тады ўрачыста съпяваюць па-славянску съвяту Літургію й Вячэрню. Ёсьць другі, меншы ўваход, праз які ўваходзяць з жылой часткі, праз закрыстыю, у съвяцілішча. Царква невялікая, але прыгожая, столь новая з прыгожым росьпісам і абрэз съвятых Сяргея й Вакха, намаляваны добрай рукой. Ёсьць тры алтары: вялікі — Найсвяцейшых Тайнаў, другі — Усячыстай Дзевы Марыі й съвятых Сяргея й Вакха, а трэці — вялебнага пакутніка Язафата.

Вялікі алтар аддзелены ад рэшты царквы іканастасам, на прастоле ёсьць драўляныя запачоны ківот, у ківце ёсьць запачона з срэбра дарасхоўніца.

Акрамя гэтага, былі два падсъвечнікі з дрэва, пакрытыя срэбрам, амаль новыя; масяновыя крыж; два запачоныя з дрэва, анёлы. Прастол накрыты трывам абрусамі. Над ківтом нібы зьвісаў маленькі съцажок, а намаляваны на муры — абрэз біскупа съвяту Міколы на каленях. На мурах, побач з гэтым алтаром, намаляваныя грэцкія съвятыя, калі адпраўляюць архірэйскую съвяту Літургію. Іканастас выглядае новым, пасрэдзіне Христос у славе са сцягамі на руках, ніжай дванаццаць апосталаў, з баку царскіх брамаў Христос і Усячыстая Дзева Марыя, на дыяканскіх дэзвярах ёсьць анёл Рафаіл і анёл Ахойнік, што вядзе хлопца. Праз драўляныя запачоныя царскія брамы прастол і ківот.

Другі алтар прысьвечаны съвятым Сяргею й Вакху, чыё імя носіць царква. Яны намаляваныя на дрэве, сёе-тое прымітывна. Мітрапаліт Корсак прывёз да Рыму старыя цудатворны абрэз Усячыстай Дзевы Марыі з дзіцяткам на руках, намаляваны «а ля Рутэна» невядома на якім матэрываля, аздоблены каштоўнымі камянямі, і таму алтар называецца таксама алтаром Божае Маці.

Кажуць, што гэты абрэз перад тым прывёз з Масквы ѹ Вільню маскоўскі патрыярх Ігнат. Абрэз зьмешчаны ў верхнія частцы алтара так, што выглядае, быццам съвятыя Сяргей і Вакх яго падтрымліваюць. Вакол ёсьць розныя аздобы: анёлы, якія падтрымліваюць карону і т.п.

Гэты алтар выглядае прыгожа разам з трэцім, што стаіць насупраць. Яны зробленыя нядайна з дарагога мармуру, размаляваны пілястры, над імі дэзве драўляныя калоны, унізе іх падмуркі, а ўверсе капітэлі. Усё тое залачонае, на самым версе ёсьць рамы й дэзве аркі, над якімі ёсьць вазы з каштоўнага мармуру адценінья чырвонае фарбы. Па-сэрэдзіне маецца крыж, пад крыжам ёсьць прыгожы абрэз трох анёлаў

за столом, можа, тых, што былі ѹ Лота. Каля алтара Вялебнага Язафата ёсьць Хрыстос і два вучні з Эмауса, за столом. Трэці алтар, прысьвечаны вялебнаму Язафату, прыгожы, як і другі. Ягоны абрэз новы, на халсціне.

На сценах царквы віселі чатыры абрэзы: два вялікія на халсце бяз рамаў, адзін блізка да іканастасу — съвяты Ян Залатавусны з анёламі, намаляваны як патрыярх, насупраць, падобна, съвяты Васіль. Два меньшыя віселя ѹ глыбіні царквы, за алтарамі: адзін — гэта Ўцелаўленне, на халсце з белай драўлянай рамай, другі, крыху большы, з боку алтара вялебнага Язафата, паказваў Маці Божую з Монтэ Сэрата.

Пры дэзвярах былі дэзве драўлянныя спавядальніцы й 4 лаўкі. У закрыстыі была чаша з дадаткамі (як у лацініні) і срэбная зорка «а ля грэка». Былі ілітоны, а ў ілітоне губка, якой высыпалі часьцінкі з дыскасу ѹ чашу. У адной шафе была мітра, якую носяць русінскія архібіскупы, хоць старая, але прыгожая, з чырвонага сукна, якую накрыж падзялялі залататканыя стужкі; аздобленая штучнымі пярлінамі й дыяментамі ды каштоўнымі камянямі.

На чатырох баках мітры вышыты 4 грэцкія настаўнікі Царквы. Над той шафай была яшчэ адна з абрэзамі двух грэцкіх съвятых біскупаў на дэзвярах і вялебны пакутнік Язафат, у шафе быў толькі абрэз съвяту Гераніма.

Мелася адна каплічка з дўвумя рэліквіямі¹. Акрамя таго — вялікі прыгожы рэліквіяр з мошчамі съвятых Сяргея й Вакха, а яшчэ адзін рэліквіяр меншы, з мошчамі вялебнага Язафата. Было 5 фелоніяў «а ля грэка а рутэна»: зялёнайа, чырвонайа, фіялетавая, залататканая, чорнайа. З лацінскіх шатаў была толькі адна фіялетавая фелоня.

Кнігі былі такія: Евангельле (па-славянску), абыштае чырвоным сукном, Службоўнік, абышты скурай, з даўнімі малюнкамі, Трыёдзь, Парацліс, Актоіх, Ірмалагіён, Трэфлагіён, Трэбнік, рукапісны Службоўнік царкоўнаславянскі і адзін рымскі Імшал.

У закрыстыі вісей абрэз вялебнага Пакутніка Язафата на халсце, абрэз Маці Божай з дзіцяткам і съвятым Янам, а над ім Збаўцем.

1) Ілітон — хустка чырвонага колеру, якая кладзеца на прастол пад антымінс і служыць абеортою для апошняга.

2) Рэліквіяр — эста скрынка, у якой захоўваюцца часткі съвятых мошчай.

(З працы Іоана Хомы «Нарис історіі храму Жыровіцкай Богоматері і св. мучеників Сергія і Вакха ў Рыме»)

Пераклад з украінскіх мовы
Уладзіміра Губскага (Полацак)

Згодна з Рыжскім трактатам 1920 году Заходняя Беларусь апынулася ў складзе Польськае дзяржавы. Такім чынам звязвалася магчымасць адраджэння Ўніяцкага Царквы на гэтых тэрыторыях. Хутка пачалі ўзынікаць уніяцкія пляцоўкі. На тэрыторыі сучаснага Івацэвіцкага раёну іх было дзяўзе: у Бабровічах і ў Бычені.

Вясною 1925 году жыхары Бабровічаў з уласнае ініцыятывы звязярнуліся да рымакаталіцкага біскупа ў Пінску з просьбай прысласць ім уніяцкага сьвятара. Восеньню таго ж году, для азnamлення з сітуацыяй на месцы, у Бабровічы прыехаў француз айцец Васіль Буржуа, тагачасны зверхнік манаскага дому айцоў езуітаў усходніга абраду ў Альбріціне — прадмесці Слоніма.

съвятары глядзелі на яе з непакоем: усё часыцей іх парафіяне кіраваліся да Бабровічаў. Напрыклад, каб атрымаць шлюб ці хрост, да ўніяцкага съвятара прыходзілі праваслаўныя з суседніх Выганашчай і Тэлеханаў. У пэўны момант вакол Бабровічаў можна было б стварыць яшчэ некалькі душпастырскіх пляцовак, але з-за недахону съвятараў гэтая мажлівасць не была скарыстаўная. У 1931 годзе да біскупа Мікалая Чарнецкага, Апостальскага візітатора католікаў усходніяя абраду на Валыні і Палесці, які ў той час прыехаў у Бабровічы, звязярнулася дэлегацыя жыхароў вёскі Края. Яны прасілі прызначыць для іх уніяцкага съвятара. Біскуп змог толькі даць распараджэнне бабровіцкаму параху часамі даязджаць да гэтай вёскі. У гэтым жа годзе праваслаў-

На менш важнай рысай была бескарсыльвасць айца Баляслава Пачопкі ў выкананыні съвятарскіх паслугаў. Ахвяры за набажэнствы былі сімвалічныя (1-5 злотых). Часта шлюб і хрост людзі атрымлівалі задарма ці за абяцаныне «калі што-небудзь параблю». Усе вернікі хвалілі свайго параха, бо ён такі добры, якога ніколі не было і нея будзе.

На тэрыторыі бабровіцкай парафіі дзеянічала суполка каталіцкай дабрачыннай арганізацыі *Caritas*. Яе заснавальнікамі былі адно члены сям'і параха, а мясцовыя жыхары больш карысталіся з гэтай дабрачыннасці. Гэта і на дзіве, бо былі сем'і, дзе не было солі да самай простай стравы, дзе на елі хлеба з восені аж да жніва, а адзінаю страва была бульба з дробнаю рыбой. Некаторыя кабеты мелі толькі адну спадніцу і каптан на штодзень і на сівяты, адзенне ж іхніх дзяцей складалася з адзінай кашулі. Былі ў вёсцы асобы, якія з ног да галавы былі апранутыя ў рэчы «башошкі» ці «матушкі». Некаторыя атрымлівалі ў съвятара малако для дзяцей, лекі.

Дзіве вёскі бабровіцкай парафіі — Віда і Тупічыцы — знаходзіліся за возерам. Там жылі пераважна старыя і хворыя людзі, для якіх дабраца да Бабровічаў было амаль што немагчыма. Была там і школа, дзе настаўнік зъмяняліся штогод. Дабраца туды можна было толькі на лодцы ці тады, калі возера пакрывалася тоўстым лёдам. І вось а. Баляслаў, пакуль возера не замярзала, веславаў, змагаючыся з хвалімі, да школы, каб даць дзецям рэлігійную асьвету. А на Вялікдзень 1934 году ў гэтай школе былі арганізаваныя духоўныя рэкалеццы. Вельмі зручна гэта было для школьнай дзяцвіны, а таксама для старых і хворых. Рэкалеццы скончыліся Святой Споведдзю і Боскай Літургіяй, падчас якой прычысьце змаглі прыняць нават тыя асобы, якія да Святых Тайнаў апошні раз прыступалі перад I Сусветнай вайной!

Гаворачы пра дзейнасць а. Баляслава Пачопкі, варта таксама дадаць, што, дзякуючы ягоным старанням, у 1932 годзе ў Бабровічах была пабудаваная новая царква ў гонар св. Параскевы Пятніцы і Яна Хрысціцеля. Старая царква да таго часу пагражала ўжо аблалам. У 1936 годзе бабровіцкая парафія налічвала 1100 вернікаў. Да таго часу было ахрышчана 935 дзяцей, удзелена 226 шлюбов. Ахоплівала парафія 6 населеных пунктаў у ваколіцах Бабровічаў, а некаторыя вернікі жылі таксама на тэрыторыі суседніх праваслаўных парафіяў.

**Андрэй Крот
г.Івацэвічы**

P.S. Тых, хто мае старыя фотаздымкі ці хацеў бы распавесці пра Бабровіцкую парафію і яе параха айца Баляслава Пачопку,— просім звязяртаца на адрес: г.Івацэвічы, вул.Дольная, 25 або ў рэдакцыю газеты «Царква».

Адраджэнне Уніі У Бабровічах

Гэты съвятар адправіў набажэнства, прамовіў казаныне і так усім спадабаўся, што жыхары вёскі прасілі яго застацца насталі. Айцец Васіль Буржуа адказаў, што сам застацца ня можа, але паабяцаў парупіцца, каб у Бабровічах звязіўся свой уніяцкі парах.

Аднак біскуп Пінскі Зыгмунт Лазінскі на той час яшчэ ня меў съвятара, якога мог бы паслаць у Бабровічы, і справа з прызначэннем параха зацягнулася. Айцец Васіль Буржуа прыязджаў да бабровіцкіх вернікаў яшчэ раз — 3 студзеня 1926 году, ахрысьціў 8 дзяцей і адслужыў сьв. Літургію. Праз некалькі дзён у Бабровічы прыехаў съвятар Пётр Шчасновіч, які перайшоў у каталіцызм з праваслаўем і быў прызначаны слуды парахам. Пазнаёміўшыся з мясцовымі вернікамі, ён выехаў на некалькі дзён па свае рэчы.

Надышло съвята Богазьяўлення 1926 году. Неспадзянавана ў вёску прыехаў пратярэй Шыманоўскі, праваслаўны епархіяльны місіянер. Жыхары пусыцілі яго ў царкву. Ён адслужыў літургію, правёў крыжовы ход на Бабровіцкое возера, дзе пасвяціў ваду. Съвятар прасіў, угаворваў, маліў, наўрат плакаў, каб жыхары вёскі засталіся вернымі праваслаўю, але з гэтага нічога не атрымалася. Праз некалькі дзён вярнуўся а. Шчасновіч і пачаў выконваць абавязкі параха.

Дзень 25 студзеня 1926 году ў часопісе *Oriens*, які выдавала ўсходняя місія айцоў езуітаў у Польшчы, узгадваецца як першы дзень існавання ўніяцкай парафіі ў Бабровічах. Менавіта ў гэты дзень быў зроблены першы запіс у кнізе метрык — аб хросце чатырох дзяцей. Парафія пачала сваё паўсядзённае жыццё. Суседнія праваслаўныя

ныя з Тэлеханаў зъбіралі подпісы з просьбай таксама прызначыць съвятара-уніята, бо празмерныя паборы праваслаўнага духавенства моцна абуразілі мясцовыя вернікаў.

Айцец Пётр Шчасновіч нядоўга працаў у Бабровічах. У хуткім часе ён быў прызначаны на іншую пляцоўку. Ужо ў ліпені 1926 году яго зъмяніў айцец Зянон Шымкевіч, які, аднак, хутка папрасіў біскупа аб звальненні. Нарэшце, у верасні 1926 году кіраўніцтва парафій прыняў айцец Баляслаў Пачопка, нядайна высывячаны на съвятара. У тагачаснай Заходній Беларусі ён быў добра вядомы як адзін з першых і актыўных арганізатораў беларускага школьніцтва.

Такім чынам, у Бабровічах пачаў сваю душпастырскую працу а. Баляслаў Пачопка. Варта адзначыць, што гэты съвятар мей пяцёра дзяцей школьнага ўзросту і таму мусіў большую частку тыдня працаўваць як звычайны гаспадар у полі ці на сенажаці. Аднак, а. Баляслаў рэгулярна ў нядзелі і съвяты адпраўляў набажэнства і гаварыў казаныне. Пра тое, як служыў бабровіцкі парах, лепей працьтаваць часопіс *Oriens*: «Здарaeцца часамі бываць на набажэнствах, дзе чалавек чуе сябе як бы на тэатральным відовішчы. Асоба съвятара робіць уражанье артыста, які больш-менш удала выконвае сваю ролю, абы толькі адбыць абавязак, бо з гэтага жыве. Вось жа чагосяці падобнага не адчуваеш у Бабровічах. Наадварот, зъяўляецца перакананыне, што съвятар, які адпраўляе набажэнства, робіць гэта з глыбокай вераю, шчыра, набожна. Я чуў гэта ад многіх асобаў і сам маю такое саме перакананыне».

Янка КАРПОВІЧ

Малітва

З глыбінь Беларусі,
ад самых вытокай,
Наш голас малебны нясеца
Да самага неба, да нашага Бога,—
Святый ён малітвай завеца.
З мальбою кранаемся духу Ісуса.
Гасподзь, уратуй Беларусь!
Ад злое наеаль,
пякельнага гнуся,—
Наш Божа, уратуй Беларусь!
Народ наш спадзеіку
вялікую мае
Спакон на Цібі, наш Гасподзь.
Бо хто з найсьвяцейшых
пра нас так падбае,
Як Ты, наш Гасподзь!

***

Болем пакутуе сэрца.
Цемра ахутала край.
Бездар да ўлады рвеца,
Нам прапануючы рай.

Беды ідуць вераніцай.
Зынічай надзея мільгне.
Цемра наваліца жрыцай,
Шчасце ізноў праміне.

Мая Беларусь

Ты мая белая, белая, белая,
Сэрцам любімая, замілаваная.
Самая шчырая, самая зернкая,
Родная, мітая і закаханая.
Ты і кропічная, ты і азёрная,
Ты і лясная, і журавінная,
Хлебам пахучая, песьнямі зонккая,
І салаўіная, і жураўліная.

З чым парадаўца цябе,
родная, мітая,
Дзе яшчэ знайдзеш
такія мясціны?
Ты мая белая, сіняя-сіняя,
Спадчына слáйная,
край мой адзіны.
г. Слонім

Экуменічная суперечча беларускіх грэка-католікаў з нямецкімі лютаранамі і рыма-католікамі

⇒ Заканчэнне с. 1

У Берасьці разам з мясцовымі грэка-католікамі нямецкія вернікі наведалі мясціны ў горадзе, дзе некалі былі пахаваны нямецкіх жаўнераў розных часоў. Сёняня практична ўсе гэтые вайсковыя могілкі (дарэчы, часта побач былі пахаваныя таксама і праваслаўныя, юдэі, мусульмане) зруйнаваныя, на іх месцы ўзвядзены жывілы будынкі і нават школа. Практична не засталося съледу і ад вялікіх могілак у мікрараёне Дуброўка, дзе хавалі немцаў-ваенапалонных, якія вярталіся паслья вайны з савецкіх лагероў і прымусовай працы. Да сярэдзіны 70-х гадоў дзяржава выдаткоўвала сродкі, каб гэтые могілкі

Беларускія грэка-каталіцкія асяродкі				
Назва парафіі	Горад	Святыні	Набажэнствы і рэлігійныя спатканыні	Душпастырскі цэнтр і тэлефон для кантактай
Святой Паараскевы Пятніцы	в. Бабровічы Івацэвіцкага р-ну	а. Iгар Кандрацьеў	набажэнствы адбываюцца па папярэдній абвесты святара	сп. Аляксандр Мялік в. Бабровічы
Святых роўнапостальных Кірылы і Мітода	Баранавічы	а. Iгар Кандрацьеў	супольная малітва ці с.в. Літургія: серада, пятніца, нядзеля — 18.00	вул. Міцкевіча, 65 тэл. 416-461
Святых братаў апосталаў Пятра і Андрэя	Берасьце	а. Iгар Кандрацьеў	с.в. Літургія: нядзеля — 18.00, будні дні — 19.00 нядзеля, 16:00: сыненія гуртк нядзеля, 17.00: катэхеза для дзяцей серада, 20.00: марынінія набажэнствы чацвер, 19.00: біблійныя гуртк пятніца, 19.00: Абедніца субота, 19.00: Акафіст Падляшскім мучанікам	e-mail: bgkc_carkva@mail.ru вул. Дворнікава, 63 тэл. 24-74-82 а. Iгар Кандрацьеў
Уваскрасенія Хрыстова	Віцебск	а. Пахом Кавалёў	с.в. Літургія: нядзеля, 17.00	вул. 2-я Войкава, 6а тэл. 36-18-33
Трох свяціцеляў	Гомель	а. Пахом Кавалёў, а. Казімір Ляховіч	малітўная спатканыні: нядзеля, 12.00 с.в. Літургія: па папярэдній абвесты	тэл. 55-79-03 сп. Андрэй Саладоўнік
Зьяўленіня Маці Божай у Фаціме	Горадня	а. Дзян Віктар Данілаў	с.в. Літургія: нядзеля — 10.00, падчас съяту ў будні дні — 18.00 Багаспоўскія канферэнцыі: аўторак, 18.00	вул. Гараднічанская, д. 32 а тэл. 33-24-50 а. Віктар Данілаў
Жыровіцкія іконы Маці Божай	Івацэвічы	а. Iгар Кандрацьеў	с.в. Літургія: субота, 19.00 супольная малітва: нядзеля, 10.00	вул. Чапаева, 26-1 тэл. 2-25-11 сп. Вячаслаў Гарчакоў
Святога мучаніка Язафата	Ліда	а. Андрэй Абламейка	с.в. Літургія: субота, 14.00 катэхеза: серада, 16.00	вул. Капіноўскага, д. 16, тэл. 45-000
Бялыніцкія іконы Маці Божай	Магілёў	а. Пахом Кавалёў, а. Казімір Ляховіч	с.в. Літургія ці супольная малітва: нядзеля, 14.30 катэхеза для дзяцей: расклад удаладнініца	капліца на магілках на вул. Лазарэнкі (да 1.10.2000) тэл. 32-42-74 сп. Віктар Лосеў
Хрыста Чалавекалюбцы	Маладэчна	а. Андрэй Абламейка	с.в. Літургія: нядзеля, 18.00 супольная вячэрняя малітва: будні дні, 18.00 катэхеза: пятніца, 18.00 катэхетычныя спатканыні для молодзі: нядзеля, 10.00	вул. Віленская, 44 тэл. 75-0-74
Маці Божай Нястомнай Дапамогі	Менск	а. Казімір Ляховіч	у сувязі з часовым адсутнасцю свайго памішкання час і месца набажэнстваў і малітўных спатканынў паведамляючы асобна	тэл. 251-06-20, 220-47-89 а. Казімір Ляховіч
Святога Язэпа	Менск	а. Андрэй Абламейка	у сувязі з часовым адсутнасцю свайго памішкання час і месца набажэнстваў і малітўных спатканынў паведамляючы асобна	тэл. 244-76-22 сп. Анатоль Семуха; тэл. 213-60-87 сп. Яўген Андросік
Святога Кірылы Тураўскага	Пінск	а. Iгар Кандрацьеў	супольная малітва ці с.в. Літургія: пятніца, 19.00	тэл. 36-36-65 сп. Лівон Вайшчэвіч
Святога мучаніка Язафата	Полацак	а. Пахом Кавалёў	с.в. Літургія: нядзеля, 9.30 евангельская чытаныні: серада, 19.00 Акафіст: нядзеля, 17.00	вул. Навасёлаў, 70 тэл. 44-509 сп. Мікола Шарах
Манастыр святых Барыса і Глеба	Полацак	а. Пахом Кавалёў	Іо́трань: 7.00 с.в. Літургія: 8.00 Вячэрня: 18.00	вул. Навасёлаў, 70 тэл. 33-076
Святой Тройцы	Слонім	а. Iгар Кандрацьеў	супольная малітва ці с.в. Літургія: субота, 13.00	e-mail: mazhejka@mail.ru вул. К. Маркса, 7 тэл. 2-01-72 спн. Яўгенія Лазар

ахоўваліся і даглядаліся. Цяпер жа яны зараслы дрэвамі і кустамі, да іх падбіраеца забудова.

Самае жахлівае, што людзі часта наўват на ведаюць, што ва ўсіх гэтых мясцінах, дзе яны жывуць, гуляюць, адпачываюць, вучацца і наўват вырошчваюць садавіну і гародніну, ляжаць чалавечыя косьці...

На працягу ўсіх чатырох дзён побыту ў Берасьці нямецкія лютаране і католікі разам з мясцовымі вернікімі маліліся за ахвяраў усіх таталітарных рэжымай на месцах быльых пахаваньняў, а таксама ў праваслаўных храмах, штодзень удзельнічалі ў с.в. Літургіі ў грэка-католіцкай парафіі с.в. Пятра і Андрэя, шчыра маліліся за еднасцьць усіх хрысьціяну і абратаніх на іх веру. Акрамя таго, на ўсіх мясцінах, дзе яны жывуць, гуляюць, адпачываюць, вучацца і наўват вырошчваюць садавіну і гародніну, ляжаць чалавечыя косьці...

Для нямецкіх вернікіў была арганізавана экспедыція па горадзе: яны пабывалі

ў былой лютаранскай кірсе, рымска-католіцкім касцёле з цудатворным аброзам Маці Божай Берасьцейскай, а таксама на выставе пра гісторыю мясцовай габрэйскай грамады ў былой сінагоге. Таксама ім была прапанавана экспедыція па старожытным Берасьці ў крэпасці. Тут, ля падмуркаў былой базыльянскай царквы с.в. Пятра і Паўла, побач з месцам, дзе была падпісаная Берасьцейская царкоўная Унія, беларусы, немцы і палякі, грэка-католікі, лютаране і рымска-католікі, узяўшыся за рукі, прачытали ў сваіх родных мовах малітву «Ойча наш»; падчас спонтаннай малітвы прасілі ў Бога паразумен'я, еднасцьці і любові паміж вернікімі розных канфесіяў і паміж народамі, а таксама прасілі, каб Госпрад дапамог перададзець юніону памяць, сформаваную таталітарнымі рэжымамі, і не дапусціць зьяўлення новых.

Ігар Бараноўскі

Паола Вагнэр

ПАТА, А ДЗЕ ЖЫВЕ БОГ?

17. ТАТА, ЯК ХЛЕБ МОЖА СТАЦЦА ЦЕЛАМ ХРЫСТОВЫМ?

Людзі, які любяць адзін аднаго, хочуць быць разам і ня хочуць расставацца. Калі ж Ісус сказаў сваім апосталам: “Адыходжу да Айца і ўжо мяне ня ўбачыце”, апосталы вельмі засмуціліся, што застануцца без свайго Господа, які ім так патрэбны. Ісус ведаў таксама, што ня можа пакінуць апосталаў, аднак Ён ведаў, што павінен выканаць сваё пасланьне і прыняць съмерць на крыжы, ведаў таксама, што на трэці дзень уваскрэсьне з мёртвых і ўзыдзе да Божае славы. Для Госпада нашага Ісуса Хрыста няма нічога немагчымага, і таму Уваскрэслы і Праслаўлены Ісус адначасова ёсьць у Божай славе, а таксама прысутны са сваімі вучнямі тут, у съвеце.

18. А ЯК ІСУС ГЭТА ЗРАБІЎ?

Калі перад тым, як быць укрыжаваным, Ісус вячэрой у апошні раз са сваімі апосталамі, Ён узяў хлеб, ламаў і даваў сваім вучням, кажучы: “Гэта ёсьць цела маё”. Гэтак перамяніў хлеб. Праслаўлене Цела Ісуса, якое ня бачна людскім вачам, сталася бачным Святым Хлебам, Святым Целам Хрыстовым. Пасыль Ісус узяў келіх з віном, кажучы: “Гэта ёсьць кроў мая”. Так перамяніў віно. У час гэтай Апошняй Вячэры апосталы атрымалі моц перамяніць хлеб і віно ў Цела і Кроў Праслаўленага Хрыста. І гэтую моц перадалі сваім наступнікам — біскупам і съвятарам.

Дык вось, калі съвятар падчас Святай Літургіі пайтарае слова Ісуса Хрыста, якія Ён вымавіў падчас Апошняй Вячэры, хлеб і віно

перамяніяюцца ў Цела і Кроў Хрыста. **А мы верым, што ў гэтым Святым Хлебе і Святым Віне прысутны Уваскрэслы і Праваслаўлены Госпад наш Ісус Христос.** Гэта вялікая таямніца, якую мы да канца не разумеем. Аднак, уся Царква верыць словамі Ісуса, якія Ён вымавіў на Апошняй Вячэры. Верым, што ѿ съвятасці Цела і Кроў Хрыстовых сустракаемся з сапраўдным жывым Ісусам.

19. ТАТА, ДЛЯ ЧАГО УЛАСНА ЁСЬЦЬ ЦАРКВА?

Некаторыя людзі хацелі б, каб Царква была вялікім універмагам, поўным смачных рэчаў. І ѿ гэтым універмагу хацелі б выбраць сабе тое, што найбольш даспадобы. Але як толькі знайдуць нешта не такое салодкае, як хацелася б, гэта ўжо ім не падабаецца. Іншым здаецца, што маральная навука Царквы ім зашмат забараняе, і таму шукаюць нешта лягчэйшае і менш складанае.

Царкве ўжо 2000 гадоў, і ўжо 2000 гадоў яна мае тое самае заданье — прыводзіць людзей да Ісуса Хрыста. Гэтае заданье Царквы мае і ѿ сёньняшняя часы. Сёньня, вядома, усюды вакол нас ёсьць шмат розных прапановаў і магчымасцяў, як жыць і па якой дарозе ісъці па шчасльце. І дарога, якую прапаноўвае Царква, трэба прызнаць, ня ёсьць найлягчэйшая і беспраблемная. Яна ня можа быць такой, таму што Ісус Христос ніколі не абяцаў сваім вучням дарогу шырокую і беспраблемную. Ён вёў і сёньня вядзе сваіх вучняў па дарозе вузкай і цярнітай, але толькі Христовая дарога скіраваная да Валадарства Божага.

Съвет без Царквы быў бы як вялікае падарожжа, у якім чалавек ідзе і ня ведае куды. Царква, аднак, паказвае нам дарогу, па якой пойдзем з Ісусам; і я веру, што ѿ канцы мы будзем шчасльвія.

(Працяг будзе, пачатак у № 16-23)

**Пераклай з чэскай
а. Андрэй Абламайка**

			1					
	2							
3								
	4							
	5							
	6							

*Запоўні правільнымі адказамі гарызантальныя радкі і атрымаемі
на вертыкалі ў чырвоным слупку імя апекуна Беларусі.*

1. Рака, на якой Ісус прыняў хрост.
2. Хрысціянская супольнасць, якая штогод ладзіць экуменічныя спатканыні для моладзі.
3. Назва малітвы на вяровіцы.
4. Частка храму.
5. Адзін з апосталаў.
6. Месца, дзе маліліся першыя хрысціяне.

Царква

грэка-каталіцкая газета
№ 3 (26), 2000

Адрас рэдакцыі:

бул.Дворнікава, 63
224014 г.Берасьце
Беларусь
Тэл./факс: (0162) 24-74-82

Заснавальнік і выдавец:

Берасцейская грэка-каталіцкая парафія
святых братоў апосталаў Пятра і Андрэя
Пасьведчаныне аб регістрацыі: № 1055 ад 27.11.1997 г.
Галоўны рэдактар: съвятар Irap Кандрацеў
Рэдактар: Irap Бараноўскі
Падпісаны ў друку: 11 верасня 2000 году, а 22-30
Паліграфічныя работы: ПП В.Ю.А. (пасыб. № 836),
вул.Мініна, 23-106, г.Менск. Замова №
Аб'ём — 2,0 ул.-выд.аркушы. Наклад 1750 асобнікаў.

Наши разылкі

рэчынанак
№ 3015200210017
у Берасцейскім
філіяле № 2
ЗАТ “Абсалютбанк”,
МФО 150501242

Газета выдаецца на ахвяраваныні. Ішчыра дзякуюм і молімся за ўсіх нашых ахвярадаўцаў!